

EVALUATIE ARMOEDE- EN SCHULDENBELEID GEMEENTE TIEL

Evaluatie Armoede- en schuldenbeleid Gemeente Tiel 2022

Onderzoek naar de omvang en samenstelling van de doelgroepen voor het gemeentelijk armoedebeleid, het effect van het landelijk en lokale beleid op de inkomens, beleidsanalyse en de mening en ervaringen van ketenpartners in de gemeente Tiel.

Colofon

Opdrachtgever
Gemeente Tiel

Datum
Oktober 2022

Auteurs
Michelle Ellens
Sophie de Groot
Jitske Kooistra - van der Wijk

KWIZ
Stavangerweg 23 - 5
9723 JC Groningen
050 - 5252473
contact@kwiz.nl

Uitgave
Deze publicatie is een uitgave van KWIZ B.V. Het overnemen van cijfers en / of teksten is toegestaan, mits de bron duidelijk wordt vermeld. Niets uit deze publicatie mag worden vervaelvoudigd en / of openbaar gemaakt worden in welke vorm dan ook zonder voorafgaande toestemming van KWIZ B.V.

Inhoudsopgave

Inleiding	2
Samenvatting en conclusie	5
S.1 Samenvatting en bevindingen	5
S.2 Conclusie	8
1. Minimahuishoudens in de gemeente Tiel.....	11
1.1. Alle huishoudens	11
1.2. Minimahuishoudens	11
1.3. Kinderen.....	12
2. Huidige situatie	14
2.1. Context specifieke kenmerken.....	14
2.2. Pijlers en doelstellingen minimabeleid 2018 – 2022.....	14
2.3. Schuldhelpverleningsbeleid 2018 - 2021.....	17
3. Onderzoeksmethodiek inkomens effectrapportage	20
3.1. Huishoudens en inkomensgrenzen	20
3.2. Inkomensbronnen	20
3.3. Gemeentelijke minimaregelingen	20
3.4. Uitgaven.....	21
3.5. Vrije bestedingen	22
3.6. Aannames.....	22
3.7. Tegemoetkoming in de energiekosten	23
4. De inkomenseffecten.....	24
4.1. Het effect van het landelijk beleid is groter dan het gemeentelijk beleid.....	24
4.2. Opbouw maandelijks gemeentelijke bijdrage per huishoudtype	25
4.3. Het maandelijks vrij te besteden budget verschilt per huishoudtype.....	27
4.4. Werken vanuit de bijstand loont meestal.....	30
5. Gebruik inkomensondersteunende voorzieningen.....	34
5.1. Regelingen voor het minimabeleid	34
5.2. Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	34
5.3. Bijzondere bijstand	34
5.4. Individuele inkomenstoeslag.....	35
5.5. Collectieve zorgverzekering.....	35
5.6. Actief in Tiel	35
5.7. Jeugdfonds Sport en Cultuur	36
5.8. Meerkosten chronisch zieken en gehandicapten	36
6. Uitvoering van het beleid.....	38
6.1. Introductie input van ketenpartners	38
6.1. Huidige situatie	38
6.2. Extra regelingen.....	39
6.3. Schuldhelpverlening	39
6.4. Beleid en samenwerking.....	40
7. Ervaring inwoners.....	41
Bijlage 1. Overzicht minimaregelingen.....	44
Bijlage 2. Opbouw totaal inkomen 100 tot 130% Wsm	46
Bijlage 3. Financieel maandoverzicht.....	48
Bijlage 4. Onderzoeksmethodiek Armoede Index	54

Inleiding

Gemeenten hebben de zorgplicht om de leefsituatie en het toekomstperspectief van kwetsbare burgers die in armoede verkeren, te verbeteren. Daarnaast hebben zij de taak en het belang om prikkels te geven aan burgers om zoveel mogelijk zelfstandig in hun levensonderhoud te laten voorzien.

Het minimabeleid is ook in de gemeente Tiel een actueel thema. De gemeente wil in 2022 haar beleid herzien en vernieuwen op het gebied van armoede en schuldhulpverlening. De beleidsplannen voor zowel het armoedebeluid als het schuldenbeleid zijn verouderd. Naast dit gegeven is er een aantal landelijke ontwikkelingen die maken dat nieuw beleid noodzakelijk is, zoals bijvoorbeeld de coronacrisis, energiearmoede en bestaanszekerheid. Ter voorbereiding op dit nieuwe beleid wil de gemeente graag een evaluatie over de afgelopen beleidsperiode.

Dit onderzoek dient inzicht te geven in:

- De omvang en kenmerken van de doelgroepen voor armoede en schulden;
- De effecten van het beleid op de doelgroepen en de inkomens;
- Hoe de doelgroep het beleid beoordeelt;
- Wat de ketenpartners van het beleid en de uitvoering ervan vinden;
- Welke bouwstenen de bovengenoemde aspecten opleveren bij het formuleren van het nieuwe beleid.

Om inzicht te kunnen geven op bovengenoemde punten voeren wij een aantal deelonderzoeken uit: Beleidsanalyse, Armoede Index, Inkomenseffect rapportage, Enquête onder de doelgroep en Input van ketenpartners uit het Armoedepact.

Beleidsanalyse

Voor de beleidsanalyse is er gebruikgemaakt van verschillende documenten en gebruikscijfers. Uit deze documenten is de visie en doelstellingen van de gemeente Tiel op het armoede en schuldhulpverleningsbeleid in beeld gebracht. De documenten “Beleidsplan SHV Tiel 2018-2021” en “Tiel- Nota minimabeleid 2018” vormen de basis voor de beleidsanalyse.

Opzet van de Armoede Index

De Armoede Index is een door KWIZ ontwikkeld analysemodel. Deze index wordt samengesteld op basis van een combinatie van gemeentelijke gebruiksgegevens, geëxtrapoleerde CBS-gegevens en kengetallen op basis van ervaringscijfers bij andere gemeenten. Met als resultaat een schatting van het aantal minimahuishoudens dat tot de doelgroep van het minimabeleid behoort. Dit zijn de minimahuishoudens op 1 januari 2022 met een inkomen tot maximaal 130 procent Wsm¹ en een vermogen binnen de grenzen van de Participatiewet. Daarnaast wordt het gebruik van de regelingen in 2021 weergegeven, op basis van aantallen die door de gemeente zijn aangeleverd. Vergelijkingen met andere gemeenten die worden gedaan zijn gebaseerd op ervaringscijfers van KWIZ.

Voor deze doelgroep berekenen wij voor 2022 (het huidig jaar) het effect van het landelijke en lokale beleid door. Dit doen we door middel van de Inkomens effectrapportage.

Opzet van de inkomenseffect rapportage

Voor zes verschillende huishoudtypen met vier verschillende inkomens ten opzichte van het Wettelijk sociaal minimum worden de effecten van het landelijke en lokale beleid berekend. Met behulp van landelijke inkomensnormen, landelijke toeslagen en informatie over gemeentelijke regelingen is per huishoudtype het inkomen bepaald. Voor de vaste uitgaven is uitgegaan van cijfers en normen van het Nibud². Voor de andere uitgaven is waar mogelijk gebruikgemaakt van lokale tarieven (zoals huur en waterschapsbelasting). Ten slotte worden

¹ Dit betekent dat de doelgroep wordt geschat met een inkomensniveau van 100, 110, 120 en 130 procent Wsm (niet alleen op 130 procent Wsm).

² Het Nationaal Instituut voor Budgetvoorlichting (Nibud) is een onafhankelijke stichting die informeert en adviseert over financiën van huishoudens.

de gemeentelijke regelingen omgezet in een maandbedrag. Op de manier ontstaat per huishoudtype een overzicht van de inkomsten en uitgaven per maand.

Energietoeslag

In 2022 kunnen huishoudens aanspraak maken op een eenmalige tegemoetkoming in de energiekosten. Hoewel deze tegemoetkoming van eenmalige aard is, wordt de invloed ervan in deze inkomens effectrapportage meegenomen. De reden hiervoor is dat er op dit moment sprake is van een hoog prijspeil omtrent energie. Wij rekenen met actuele kosten en prijspeilen en op het moment dat de kosten wel worden meegenomen, maar niet de tegemoetkoming, raakt het financiële beeld per huishouden uit evenwicht. De compensatie is van belang om een realistisch inzicht in de huidige situatie te geven. Deze regeling wordt later in het rapport verder toegelicht.

Onderzoeksmethode ketenpartners

Er is een lijst met ketenpartners opgesteld die betrokken zijn bij het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid in de vorm van het Armoedepact. Deze lijst met personen hebben eerst een online vragenlijst ontvangen. Deze vragenlijst is in september 2022 verstuurd.

Deze vragenlijst diende als voorbereiding op het groepsgesprek. Het groepsgesprek zou in september 2022 plaatsvinden. Door afmeldingen heeft het groepsgesprek niet kunnen plaatsvinden. In plaats daarvan hebben de ketenpartners die deel zouden nemen aan het groepsgesprek een aantal vragen per e-mail gekregen. De informatie die tijdens de online vragenlijst en de vragen per e-mail zijn ontvangen, zijn verwerkt in dit onderzoek.

Onderzoeksmethode enquête doelgroep

De totale doelgroep voor de enquête bestaat uit 2.738 huishoudens in de gemeente Tiel die in het afgelopen jaar (2021) gebruik hebben gemaakt van de minimaregelingen of van de diensten van schuldhulpverlening.

De volledige doelgroep is aangeschreven. De vragenlijst is verstuurd in juni 2022 en waren zowel op papier als online in te vullen. In de vragenlijst staan de volgende thema's centraal:

- Kennis en gebruik van de regelingen;
- Effecten van de regelingen;
- Beoordeling van de informatievoorziening;
- De financiële situatie van de respondenten;
- Beoordeling van de schuldhulpverlening;
- Tips en adviezen van de respondenten voor het minimabeleid of de gemeente in het algemeen.

De volledige weergave en analyse van de resultaten is opgeleverd als aparte rapportage van de behoeftepeiling. Hiervoor verwijzen wij u graag naar het rapport 'Behoeftepeiling minimabeleid gemeente Tiel', opgeleverd in augustus 2022. Een samenvatting van de resultaten staat in deze integrale rapportage beschreven.

Respons

Van de 2.738 aangeschreven personen in de doelgroep, hebben 303 respondenten de enquête ingevuld (249 op papier en 54 online). Dat brengt de respons op 11 procent. De respons is voldoende om uitspraken te doen over de volledige doelgroep met een betrouwbaarheid van 90 procent³.

Leeswijzer

Na de samenvatting wordt in het eerste hoofdstuk de doelgroep voor het minimabeleid in kaart gebracht. Door middel van een schatting (Armoede Index) wordt de omvang van de doelgroep weergegeven en worden er een aantal kenmerken beschreven. Nadat de doelgroep bekend

³ Om betrouwbare uitspraken te kunnen doen met een betrouwbaarheidsniveau van 95 procent had de respons moeten bestaan uit 337 respondenten.

is, wordt in het tweede hoofdstuk het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid geanalyseerd. Dit geeft een beeld van het beleid voor de doelgroep die in het eerste hoofdstuk is beschreven. Om inwoners met een minimuminkomen te ondersteunen heeft de gemeente een aantal inkomensondersteunende regelingen. Deze regelingen worden in hoofdstuk 3 beschreven. Daarna wordt er in hoofdstuk 4 gekeken naar het effect van deze regelingen op de financiële (maand)overzichten van verschillende huishoudtypes op verschillende inkomensgrenzen. In hoofdstuk 5 geven we per regeling weer door hoeveel huishoudens de regeling gebruikt wordt en wat daarmee het bereik per regeling is. In hoofdstuk 6 volgt een analyse van de mening en ervaringen van de ketenpartners en de cliëntenraad over het armoede- en schuldhulpverleningsbeleid. Tot slot wordt in hoofdstuk 7 de mening en ervaringen van de inwoners die tot de doelgroep behoren weergegeven.

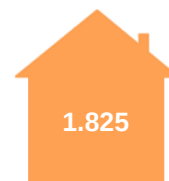
In bijlage 1 staat een overzicht met de minimaregelingen in de gemeente Tiel inclusief voorwaarden en bedragen. In bijlage 2 staat per huishoudtype de opbouw van het totale inkomen bij een inkomensniveau tussen de 100 en 130 procent Wsm. Bijlage 3 geeft het financieel maandoverzicht per huishoudtype weer. In bijlage 4 is de onderzoeksmethodiek van de Armoede Index beschreven.

Samenvatting en conclusie

S.1 Samenvatting en bevindingen

S1.1 Aantal minimahuishoudens

Naar schatting hebben 1.825 huishoudens in de gemeente Tiel op 1 januari 2022 een inkomen tot 110 procent van het Wettelijk sociaal minimum (Wsm), dat is 9,8 procent van alle huishoudens in de gemeente. Dit percentage ligt iets hoger dan in andere gemeenten met niet meer dan 50.000 inwoners: het gemiddelde in gemeenten van vergelijkbare grootte is ongeveer 6 à 7 procent.

Deze 1.825 huishoudens hebben een vermogen binnen de grenzen van de Participatiewet. 1.600 van deze huishoudens hebben een inkomen tot 100 procent Wsm. Naar schatting wonen er 900 kinderen tot 18 jaar in minimahuishoudens tot 110 procent Wsm, dat is 11,5 procent van alle kinderen in de gemeente.

Kenmerken doelgroep armoedebeleid

Van de 1.825 huishoudens met een inkomen tot 110 procent Wsm heeft 50 procent (920 huishoudens) een uitkering vanuit de Participatiewet. Verder hebben 350 huishoudens AOW en de overige 555 huishoudens krijgen een andersoortig inkomen, bijvoorbeeld uit de WW of een baan. Ruim de helft (54 procent) van de minimahuishoudens is een alleenstaand huishouden en 26 procent heeft thuiswonende kinderen.

S1.2 Armoede- en schuldhulpverleningsbeleid

In de visie op het minimebeleid van de gemeente Tiel staat centraal dat inwoners grip houden op hun geld, waarbij de vragen worden beoordeeld op vertrouwen in plaats van wantrouwen. Inwoners worden gestimuleerd om zaken zelf te regelen waar het kan, maar de gemeente ondersteunt waar nodig. Er is een aantal doelstellingen en uitgangspunten in dit beleid. De doelstellingen en uitgangspunten geven richting aan de beleidskaders en visie.

Om er voor te zorgen dat inwoners met een laag inkomen kunnen participeren in de samenleving, heeft de gemeente een aantal minime regelingen.

S1.3 Bereik van de minime regelingen is redelijk tot goed

Onderstaand geven we het bereik (d.w.z. het gebruik afgezet tegen de doelgroep) van de verschillende gemeentelijke regelingen weer. Het bereik van de meeste regelingen ligt op of rond het landelijk gemiddelde, het bereik van de kwijtschelding gemeentelijke belastingen en de individuele inkomenstoeslag liggen hoger dan het gemiddelde.

Het bereik van de regelingen in dit onderzoek is berekend op basis van de gebruikscijfers over het jaar 2021. Dit is een bijzonder jaar geweest, waarin de gevolgen van de coronaperiode merkbaar waren. Door de coronacrisis hebben niet alle sportieve en culturele activiteiten door kunnen gaan. Dit is wellicht deels een verklaring voor het bereik van de participatieregelingen, deze liggen namelijk onder het landelijk gemiddelde.

Tabel S1.1.1. Gebruik inkomensondersteunende en participatie bevorderende regelingen

Categorie	Gebruik in 2021	Bereik onder de doelgroep
Kwijtschelding gemeentelijke belastingen	1.240 huishoudens	78%
Individuele bijzondere bijstand	868 verstrekkingen	n.t.b.
Individuele inkomenstoeslag	656 huishoudens	66%
Collectieve zorgverzekering	627 huishoudens	34%
Actief in Tiel	28 huishoudens	2%
Jeugdfonds Sport en Cultuur	195 kinderen	24%
Meerkosten chronisch zieken en gehandicapten	1.605 personen	n.t.b.

S1.4 Financieel effect

Het bedrag dat minima vanuit het Rijk aan toeslagen kunnen ontvangen is veel hoger dan het bedrag dat ze aan gemeentelijke regelingen kunnen ontvangen. Financieel gezien is de invloed van de gemeente dan ook kleiner dan de invloed van het Rijk. Het bedrag aan landelijke toeslagen neemt voor de meeste huishoudens geleidelijk af bij een hoger inkomen. Ditzelfde gaat op voor de gemeentelijke regelingen.

De gemeentelijke regelingen zorgen er voor dat huishoudens (meer) ruimte overhouden voor het doen van vrije bestedingen. Dit komt met name paren op bijstandsniveau ten goede, die zonder de gemeentelijke regelingen geen budget zouden overhouden voor vrije bestedingen. De gemeentelijke regelingen zijn voor paren zonder kinderen en AOW-gerechtigde paren dus noodzakelijk om vrij besteedbaar budget te hebben. Ook voor paren met kinderen en alleenstaanden zijn de gemeentelijke regelingen van groot belang; zij hebben een beperkt budget om vrij te besteden en zeker niet voldoende voor de minimale sociale participatie. De gemeentelijke regelingen maken voor deze huishoudtypen het verschil. Alleenstaande ouders houden daarentegen een relatief groot budget voor vrije besteding over omdat zij meer landelijke toeslag ontvangen (bijvoorbeeld combinatiekorting) in plaats van minder op het moment van werkaanvaarding.

Werken loont voor sommige huishoudens meer dan voor andere

Werken loont: wanneer huishoudens in de gemeente Tiel vanuit de bijstand gaan werken tegen een loon gelijk aan 110, 120 of 130 procent Wsm, gaan zij er in totaal inkomen altijd op vooruit ten opzichte van de bijstandssituatie (mits zij gebruikmaken van alle toeslagen en regelingen). Paren met kinderen gaan er bij een inkomensniveau van 130 procent Wsm slechts minimaal op vooruit ten opzichte van de bijstand: zij hebben dan € 11 meer te besteden dan in de bijstandssituatie⁴.

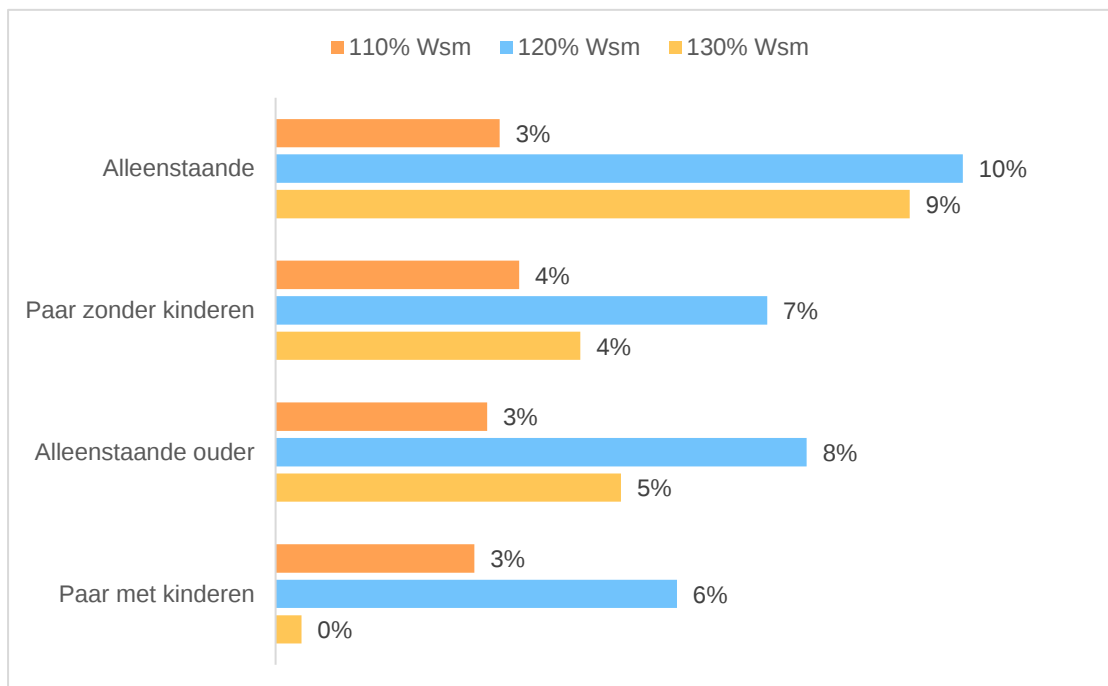
De vooruitgang in inkomensgroei is echter niet evenredig met de vooruitgang in loon. Landelijke toeslagen lopen terug en het recht op gemeentelijke regelingen vervalt. Het totaal inkomen bestaat uit het netto-inkomen (inclusief vakantietoeslag), landelijke toeslagen en gemeentelijke regelingen.

Alleenstaanden gaan er bij ieder hoger inkomensniveau relatief gezien het meest op vooruit. Dit loopt op tot een procentuele inkomensgroei van 10 procent. Alle huishoudtypen in deze inkomenseffect rapportage hebben te maken met een terugval in hun procentuele inkomensgroei (ten opzichte van de bijstandssituatie) tussen 120 en 130 procent Wsm.

Bij een paar met kinderen blijft de procentuele inkomensgroei over het geheel relatief beperkt. De reden daarvoor is dat zij vrij snel te maken krijgen met dalende toeslagen vanuit het Rijk, wat de groei van hun inkomen verder dempt.

⁴ Werkaanvaarding heeft vele positieve neveneffecten, ook los van de financiële beloning. Individuen doen bijvoorbeeld sociale contacten op, hebben structuur in hun dagen en kunnen zich ontwikkelen. Om tot werkaanvaarding over te gaan leert de ervaring echter dat een financiële prikkel wel noodzakelijk is.

Figuur S1.4.1. Inkomensvooruitgang t.o.v. 100% Wsm bij werkaanvaarding

S1.5 Tegemoetkoming in de energiekosten

De energietoeslag is begin 2022 door het Rijk aangekondigd om huishoudens met een laag inkomen te compenseren in de fors stijgende energiekosten. In deze inkomenseffect rapportage is zichtbaar geworden dat huishoudens een flink bedrag moeten betalen voor het gebruik van gas en energie, oplopend tot € 307 voor een gezin met twee kinderen. Met name de gasprijs is sterk gestegen; ten opzichte van 2021 heeft een verdubbeling plaatsgevonden⁵. De energietoeslag bedraagt € 800 euro per huishouden voor 2022. In dit rapport is de energietoeslag doorgerekend voor alle huishoudens met een inkomen tot 120 procent Wsm.

Uit de berekeningen en maandbegrotingen blijkt de compensatie van € 67 euro per maand zeker helpt in het betalen van de kosten, maar dat de toeslag de stijgende lasten niet volledig compenseren. Dit maakt dat verschillende huishoudens, met name huishoudens met kinderen, iedere maand hun kosten voor levensonderhoud net (niet) kunnen bekostigen, ook als zij gebruikmaken van de energietoeslag.

Bij de oplevering van dit onderdeel van de rapportage was nog niet bekend dat de energietoeslag verhoogd zou worden. Ten tijde van de definitieve rapportage (oktober 2022) is bekend dat de energietoeslag is verhoogd van € 800 naar € 1.300. Dit betekent dat de maandelijkse bijdrage nu op € 108 uitkomt en daarmee een grotere invloed heeft op de financiële maandbegroting dan weergegeven in de huidige doorrekeningen. Hoewel huishoudens met de hogere energietoeslag beter ondersteund worden in de toenemende energiekosten, zal ook de armoedeval groter worden wanneer de toeslag wegvalt tussen 120 en 130 procent Wsm.

S1.6 Ketenpartners

Ketenpartners en de cliëntenraad zijn van belang omdat ze in direct contact staan met de doelgroep van het minima- en schuldhulpverleningsbeleid. De ketenpartners benoemen drie aandachtspunten voor het herijken van het beleid.

- Een eerste aandachtspunt is het doorontwikkelen van de Sociale Poort. Dit zorgt er voor dat het mogelijk is om binnen het sociaal domein integraal te werken.

⁵ Bron: Artikel 'Prijs van energie 86 procent hoger' van CBS, 18 februari 2022.

- Een volgend aandachtspunt is het (door) ontwikkelen van vroegsignalering. Hierin zou ook de minimapartners actief betrokken moeten worden.
- En tot slot, het laatste aandachtspunt, is en blijft het tegengaan van kinderarmoede een belangrijk thema. Eveneens als meer aandacht voor statushouders en ouderen met een laag inkomen.

S1.7 Behoeftepeiling doelgroep

Tot slot komt doelgroep van het minima- en schuldhulpverleningsbeleid aan het woord.

Volwassenregelingen

De regelingen voor chronisch zieken en gehandicapten, bijzondere bijstand en de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen zijn het best bekend onder de respondenten. Opvallend is dat de bekendheid en het gebruik van Actief in Tiel laag is. De meest genoemde redenen voor het niet-gebruik van regelingen is dat inwoners de regelingen niet kennen. Het merendeel van de respondenten mist een regeling in het huidige aanbod. Regelingen voor reiskosten, kleding, zorgkosten en activiteiten worden het meest gemist onder de inwoners.

Kindregelingen

Stichting Leergeld is de meest bekende en gebruikte regeling. Ouders geven aan dat ze niet voldoende financiële middelen te hebben voor de kosten. Met name het kopen van kleding en schoenen, lidmaatschap van een sportvereniging en het kopen van groente en fruit is (te) duur. Driekwart van de ouders mist een regeling voor hun kind. Met name op het gebied van leuke activiteiten.

Schuldhulpverlening

Respondenten zochten op verschillende momenten van hun financiële problematiek hulp bij de gemeente Tiel. De meeste respondenten zochten hulp op het moment dat zij meerdere schulden hadden. Voornamelijk wordt er hulp gezocht via de gemeente. Het merendeel van de respondenten uit zich positief over de procedure van aanmelding en intake bij de gemeente. Ook de hulp wordt overwegend positief beoordeeld. Er liggen wellicht mogelijkheden voor de gemeente om het aanspreekpunt voor vragen duidelijker te maken voor inwoners.

Tips en adviezen

- **De aanvraagprocedure**
Enkele respondenten geven aan dat de aanvraagprocedure eenvoudiger kan en dat het lastig is voor mensen die over beperkte digitale vaardigheden beschikken om regelingen aan te vragen.
- **Informatievoorziening**
Respondenten zouden graag meer geïnformeerd worden over het bestaan van de regelingen en hun voorwaarden.
- **Maatwerk**
Met name respondenten die net boven de inkomensgrenzen zitten, geven aan dat hun situatie sterk geholpen zou zijn met iets ruimere marges of maatwerk waar mogelijk.

S.2 Conclusie

Minimabeleid

De gemeente Tiel heeft een duidelijke visie omtrent het minimabeleid en de schuldhulpverlening. Het minimabeleid is erop gericht om 'inwoners grip te laten houden op hun geld waarbij de vragen worden beoordeeld op vertrouwen in plaats van wantrouwen'. Inwoners worden gestimuleerd om zaken zelf te regelen waar het kan, maar de gemeente ondersteunt waar nodig. De visie is duidelijk. Er is echter geen jaarplan, wat wil de gemeente in het komend jaar bereiken? Dit wordt niet duidelijk uit de beleidsnotities. Er zijn hierin geen korte termijn doelen om na te streven, om uiteindelijk het lange termijn doel (visie van de gemeente) te realiseren.

De gemeente hanteert, om de visie te kunnen uitdragen, een aantal uitgangspunten. Het eerste uitgangspunt is een eenvoudige aanvraagprocedure voor de inwoner. Echter uit de enquête onder inwoners valt een aantal punten op:

- 31 procent van de respondenten weet niet hoe hij regelingen moet aanvragen;
- 25 procent van de respondenten vindt het aanvragen moeilijk;
- Uit de tips en adviezen die respondenten konden geven aan het einde van de vragenlijst, komt naar voren dat zij graag zien dat de aanvraagprocedure makkelijker wordt gemaakt.
- De Cliëntenraad geeft aan dat zij signaleren hebben ontvangen dat inwoners toeslagen moeten terug betalen, omdat de aanvraagformulieren niet goed worden ingevuld. Dit schrikt af.
- De Cliëntenraad merkt op dat veel inwoners de aanvraagformulieren niet goed kunnen invullen, dit is te moeilijk.

De aanvraagprocedure kan verder vereenvoudigd worden. Daarnaast is het vragen om hulp al ingewikkeld. De gemeente is niet voor iedereen laagdrempelig. Er is bijvoorbeeld in bepaalde wijken een sociale druk; veel problematiek wordt onderling opgelost en de sociale controle is sterk.

Een tweede uitgangspunt in het beleidsplan is “Focus op participatie en gezondheid”. De gemeente wil met een aantal minimaregelingen er voor zorgen dat inwoners kunnen participeren in de samenleving, maar ook gezond kunnen leven. Onderstaande bevindingen geven inzicht in dit focuspunt:

- Uit de Armoede Index blijkt dat het bereik van de regeling Actief in Tiel 2 procent is. Uit de enquête blijkt dat nog eens 20 procent van de respondenten de regeling kent, maar er geen gebruik van maakt.
- Respondenten geven in de enquête aan dat zij een regeling missen voor leuke activiteiten, sporten en zorgkosten. Dit terwijl hier wel regelingen voor zijn (Actief in Tiel en Collectieve zorgverzekering).
- Het budget van de regeling Actief in Tiel wordt te laag bevonden. Inwoners kunnen hiervan niet sporten.
- Het bereik van het Jeugdfonds Sport en Cultuur is relatief laag; 24 procent van de doelgroep maakt gebruik van de regeling. 48 procent van de respondenten kent de regeling niet.
- Budget voor leuke activiteiten, gezond eten en zorg ontbreekt.
- Uit de Inkomens effectrapportage blijkt dat meerpersoonshuishoudens (met kinderen), maandelijks niet tot nauwelijks geld over houden na het doen van de vrije bestedingen.

De gemeente Tiel biedt een pakket aan minimaregelingen aan, waarbij in principe alle doelgroepen worden ondersteund. De regelingen Actief in Tiel en Jeugdfonds Sport en Cultuur zorgen er voor dat inwoners sportieve en culturele activiteiten kunnen ondernemen.

Toch speelt er participatieproblematiek binnen de gemeente voor veel huishoudtypen. De meeste regelingen kennen een inkomensgrens van 110 procent van het wettelijk sociaal minimum. In veel andere gemeenten worden de regelingen voor een grotere doelgroep aangeboden (inkomensgrens is ruimer). Dankzij de inkomensondersteunende regelingen kunnen de meeste huishoudens hun levensonderhoud bekostigen, maar er zijn niet altijd financiële middelen beschikbaar om minimaal sociaal te kunnen participeren. Minimale sociale participatie bestaat bijvoorbeeld uit een abonnement op een krant of tijdschrift, bezoek aan familie of vrienden of een dagje uit. Maar ook sporten en/of deelnemen aan culturele activiteiten. Het budget van Actief in Tiel is € 100 per volwassene, per jaar. Dit budget is onvoldoende om te kunnen sporten.

De participatieproblematiek ontstaat bovendien door hoge kosten op andere levensdomeinen (energie, boodschappen en zorgkosten). Huishoudens krijgen de maandbegroting niet sluitend op andere fronten, waardoor zij verminderd sociaal kunnen participeren.

De gemeente kent daarnaast nog drie uitgangspunten: “Individueel maatwerk”, “Lage uitvoeringskosten”, “Armoede heeft niet alleen betrekking op geld”. Waarbij “Individueel

maatwerk" en "Lage uitvoeringskosten" meer in het uitvoeringsbeleid zitten. Deze drie uitgangspunten vallen buiten de scope van dit onderzoek en zijn daarom niet verder uitgewerkt.

Schuldhelpverlening

Voor het schuldhelpverleningsbeleid heeft de gemeente ook een duidelijke visie; iedere inwoner weet hoe hij hulp kan zoeken als dit nodig blijkt te zijn.

Uit de enquête blijkt dat respondenten hulp zoeken bij de gemeente als zij al meerdere schulden hebben (33 procent van de respondenten), als zij stress kregen over de geldzorgen (29 procent) of als zij het overzicht over de geldzaken kwijt raakten (29 procent). Een grote groep respondenten had al langer dan 5 jaar geldzorgen voordat zij bij de gemeente om hulp gingen vragen.

Eenmaal na de aanmelding en intake zijn respondenten tevreden over de hulp. Echter wachten de inwoners met het hulp vragen tot de problematiek groot/ groter is. De Cliëntenraad geeft aan dat er een grote schaamte en een taboe heerst over het onderwerp.

1. Minimahuishoudens in de gemeente Tiel

In dit hoofdstuk beschrijven we de omvang en samenstelling van de groepen huishoudens met inkomens tot 130 procent van het wettelijke sociale minimum in de gemeente Tiel. Dit is de doelgroep die centraal staat in dit onderzoek. Het aantal minimahuishoudens schatten we aan de hand van de Armoede Index⁶. De Armoede Index wordt samengesteld op basis van een combinatie van gemeentelijke gebruiksgegevens, geëxtrapoleerde CBS-gegevens en kengetallen op basis van ervaringscijfers bij andere gemeenten. Met als resultaat een schatting van het aantal minimahuishoudens dat tot de doelgroep van het minimabeleid hoort.

1.1. Alle huishoudens

In de gemeente Tiel wonen 42.271 personen, verdeeld over 18.660 huishoudens, waarmee de gemiddelde huishoudgrootte op 2,27 personen komt. Dat is net iets meer dan het landelijke gemiddelde (2,17 personen per huishouden). Van de 42.271 personen in de gemeente, zijn er 7.816 (18 procent) jonger dan 18 jaar en 7.440 personen zijn 66 jaar en ouder.

De huishoudsamenstelling in de gemeente Tiel ligt redelijk in lijn met het landelijke beeld. Er zijn iets minder meerpersoonshuishoudens met kinderen en het aandeel meerpersoonshuishoudens ligt iets hoger dan het gemiddelde.

Onderstaand geven we de belangrijkste kenmerken van de bevolkingspopulatie in 2022 in de gemeente Tiel weer.

Tabel 1.1.1 Aantal huishoudens en inwoners Tiel

Categorie	
Aantal huishoudens	18.660
Aantal personen	42.271
Gemiddelde huishoudgrootte	2,27

Tabel 1.1.2 Huishoudens naar type

Huishoudtype	Aantal	Aandeel	Aandeel landelijk
Alleenstaand	6.827	37%	38%
Alleenstaande ouder	1.491	8%	7%
Meerpersoons zonder kinderen	5.215	28%	26%
Meerpersoons met kinderen	5.127	27%	29%
Totaal	18.660	100%	100%

1.2. Minimahuishoudens

Van alle huishoudens in de gemeente Tiel moet (naar schatting) 1.600 huishoudens rondkomen van een inkomen op bijstandsniveau. Dit is 8,6 procent van alle huishoudens. Het gemiddelde percentage met een dergelijk inkomen ligt landelijk op ongeveer 5 procent.

In totaal hebben 1.825 huishoudens een inkomen tot 110 procent Wsm, 9,8 procent van alle huishoudens in de gemeente Tiel. Dit is de inkomensgrens van meerdere regelingen in de gemeente. Ook dit aandeel ligt iets hoger dan het gemiddeld aandeel minimahuishoudens in andere gemeenten (van vergelijkbare grootte); gemiddeld is het aandeel 6 à 7 procent. Naar schatting hebben 2.200 huishoudens een inkomen tot 120 procent Wsm, 11,8 procent van alle huishoudens en 2.600 huishoudens een inkomen tot 130 procent Wsm (13,9 procent van alle huishoudens).

De volgende tabel bevat een overzicht van het actuele aantal en aandeel huishoudens in de gemeente dat een inkomen heeft tot maximaal 130 procent van het Wettelijk sociale minimum voor het betreffende huishoudtype.

⁶ In bijlage 4 staat de onderzoeksmethodiek van de Armoede Index beschreven.

Tabel 1.2.1 Huishoudens naar inkomen in gemeente Tiel

Inkomen	Aantal	Aandeel
Tot 100% Wsm	1.600	8,6%
Tot 110% Wsm	1.825	9,8%
Tot 120% Wsm	2.200 ⁷	11,8%
Tot 130% Wsm	2.600	13,9%
Overig	16.060	86,1%
Totaal	18.660	100%

Verdeling naar kenmerken

De doelgroep voor de regelingen met een inkomensgrens van 110 procent Wsm bestaat voor 50 procent uit bijstandsgerechtigden en voor 31 procent uit huishoudens met een overig inkomen, zoals werk of WW. Een vijfde (19 procent) heeft een AOW-uitkering. In andere gemeenten zien we gemiddeld dat 40 à 45 procent van de minimahuishoudens een uitkering vanuit de Participatiewet heeft, 35 à 40 procent een overig inkomen en 20 à 25 procent heeft een AOW-uitkering. In de gemeente Tiel ligt het aandeel huishoudens met een uitkering vanuit de Participatiewet iets hoger dan gemiddeld en het aandeel minimahuishoudens met een overig inkomen iets lager dan het landelijk gemiddelde.

Van alle minimahuishoudens is het grootste deel (54 procent) alleenstaand. Dit beeld komt overeen met wat we in andere gemeenten met een inwonersaantal tot 50.000 vinden. Gemiddeld ligt het aandeel alleenstaanden in deze gemeenten tussen de 50 en 55 procent van alle minimahuishoudens. In totaal heeft 26 procent van de minimahuishoudens thuiswonende kinderen. Dit ligt in lijn met het gemiddelde dat we bij andere gemeenten van vergelijkbare grootte zien.

Tabel 1.2.2 Inkomensbron minima, inkomen tot 100% en 110% Wsm

Categorie	100% Wsm		110% Wsm	
	Aantal	Aandeel	Aantal	Aandeel
Inkomensbron				
Bijstand inkomen	920	57%	920	50%
AOW inkomen	250	16%	350	19%
Ander inkomen	430	27%	555	31%
Totaal	1.600	100%	1.825	100%
Huishoudtype				
Alleenstaand	860	53%	980	54%
Eenoudergezin	155	10%	175	9%
Meerpersoons zonder kinderen	300	19%	360	20%
Meerpersoons met kinderen	285	18%	310	17%
Totaal	1.600	100%	1.825	100%

1.3. Kinderen

Van alle 7.816 kinderen tot 18 jaar in de gemeente Tiel groeien er naar schatting 900 op in een huishouden met een inkomen tot 110 procent van het voor dat huishouden geldende wettelijke sociale minimum. In totaal vormen zij 11,5 procent van alle kinderen in de gemeente. Dat is iets meer dan we elders zien: in andere gemeenten van vergelijkbare grootte vormen kinderen gemiddeld zo'n 8 à 9 procent van alle kinderen. Circa 825 kinderen (10,6 procent van alle kinderen) wonen in een huishouden met een inkomen tot 100 procent Wsm en naar schatting 1.025 kinderen (13,1 procent) groeien op in een huishouden met een inkomen tot 120 procent Wsm.

⁷ In de gemeente Tiel is de toekenning van de energietoeslag gebaseerd op de doelgroep van 2.500 huishoudens zoals het CBS aangeeft. Dit verschil in inschatting is te verklaren door een definitieverschil: KWIZ hanteert de vermogensgrenzen van de Participatiewet om de doelgroep te schatten terwijl het CBS geen vermogensgrenzen meeneemt in haar schatting.

Tabel 1.3.1 Aantal kinderen naar inkomen in de gemeente Tiel, cumulatief (schatting)

Kinderen	Aantal	Aandeel
Tot 100% Wsm	825	10,6%
Tot 110% Wsm	900	11,5%
Tot 120% Wsm	1.025	13,1%
Tot 130% Wsm	1.175	15,0%
Overig	6.641	85,0%
Alle kinderen	7.816	100%

2. Huidige situatie

In het vorige hoofdstuk is de minimadoelgroep weergegeven. In dit hoofdstuk staat het huidige armoede- en schuldhelpverleningsbeleid van de gemeente Tiel centraal dat voor deze minimadoelgroep is opgesteld. In de komende paragrafen wordt de visie van de gemeente omtrent armoede en schuldhelpverlening beschreven en wordt beschreven welke doelen de gemeente zichzelf stelt en hoe zij haar inwoners wil ondersteunen.

2.1. Context specifieke kenmerken

Het beleidsplan van de gemeente Tiel is opgesteld vanuit hun actuele situatie anno 2017 en sluit aan bij de context specifieke kenmerken van de gemeente. Het eerste situationele kenmerk van de gemeente Tiel is dat het percentage van mensen dat in armoede leeft hoger is dan landelijk gemiddeld. Het aandeel kinderen dat opgroeit in armoede ligt in de gemeente Tiel tevens hoger dan het landelijk gemiddelde (13 procent); 15 procent van de kinderen in de gemeente groeit op in armoede⁸.

Ook wat schuldenproblematiek betreft staat de gemeente Tiel voor een uitdaging. Ieder jaar melden circa 250 huishoudens zich bij de gemeente om aanspraak te maken op schuldhelpverlening. Tot slot heeft een relatief groot aantal inwoners van de gemeente te maken met psychische problemen, chronische aandoeningen en laaggeletterdheid⁹. Deze problematiek op het gebied van gezondheid en taalvaardigheid hangt nauw samen met financiële problematiek en/of schulden.

2.2. Pijlers en doelstellingen minimabeleid 2018 – 2022

De gemeente Tiel speelt een belangrijke rol in het bestrijden van armoede. Het minimabeleid is erop gericht om 'inwoners grip te laten houden op hun geld waarbij de vragen worden beoordeeld op vertrouwen in plaats van wantrouwen'. Inwoners worden gestimuleerd om zaken zelf te regelen waar het kan, maar de gemeente ondersteunt waar nodig. De doelstelling van het minimabeleid is dat vier duidelijk herkenbare pakketten doelgericht worden aangeboden.

2.2.1. Beleidsvisie

In de visie op het armoedebelief in de gemeente Tiel staat centraal dat armoede en schulden effect hebben op de gezondheid, participatie en het welzijn van mensen. In het armoedebelief wordt daarom ingezet op een aantal speerpunten:

- **Preventie en vroegsignalering van schulden**
Juist in een langdurige armoedesituatie bestaat risico op het ontstaan van schulden omdat er geen middelen beschikbaar zijn voor onverwachte uitgaven. Daarom poogt de gemeente een duidelijk overzicht te verschaffen van de inkomensondersteunende regelingen en heeft het budgetbeheer een vaste plaats gekregen in het schuldhelpverleningsaanbod¹⁰.
- **Extra aandacht voor de kinderen**
Het huidige minimabeleid heeft tot doel gehad om meer voorzieningen voor kinderen aan te bieden. Kinderen konden al een sport beoefenen met de ondersteuning van het Jeugdsportfonds, maar nu is ook ingezet op samenwerking met Stichting Leergeld en het Jeugdcultuurfonds om school- en culturele activiteiten mogelijk te maken voor alle kinderen.

⁸ Het gaat om cijfers uit 2013 die nu enigszins verouderd zijn. Het huidige onderzoek biedt tevens inzicht in de doelgroep door middel van een schatting van de minimapopulatie.

⁹ Bron: Beleidsplan schuldhelpverlening 2018 – 2021; "Op weg naar een schuldenvrije toekomst", gemeente Tiel.

¹⁰ Schuldhelpverlening hangt in sterke mate samen met inkomensondersteunende regelingen. Daarom komt het beleid rondom schuldhelpverlening in de tweede paragraaf van dit hoofdstuk aan bod.

- **Statushouders**
Door een toenemend aantal vluchtelingen hebben gemeenten een flinke taak aan de huisvesting en uitkering van statushouders. Deze kosten worden voornamelijk vergoed vanuit de bijzondere bijstand.
- **Structurele overschrijding van het budget**
In de gemeente Tiel vindt een structurele overschrijding van het minimabudget plaats. Gezien de oplopende kosten in het volledige sociaal domein, is in dit beleidsplan aandacht besteed aan het verlagen van uitvoeringskosten. Bijvoorbeeld door de uitvoering te beleggen bij vrijwilligers (Jeugdfonds en Stichting Leergeld) en aanvragen te beoordelen op de noodzaak.

Het minimebeleid hanteert hierbij een aantal uitgangspunten:

- Eenvoudige aanvraagprocedure voor de inwoner
- Focus op gezondheid en participatie
- Individueel maatwerk
- Lage uitvoeringskosten
- Armoede heeft niet alleen betrekking op geld

Het minimebeleid van de gemeente Tiel kan onderverdeeld worden in vier pakketten die elk bestaan uit een aantal regelingen.

Kindpakket - Kansen voor alle kinderen

De doelstelling van het Kindpakket is om participatie van kinderen en jongeren te bevorderen. De visie van de gemeente is dat juist sociale, sportieve en culturele activiteiten cruciaal zijn om deel te nemen aan de samenleving. Dit zal ervoor zorgen dat de gezondheid van kinderen wordt bevorderd, dat zij lekker in hun vel zitten en zich kunnen ontplooien en ontwikkelen in vaardigheden. Een goede gezondheid, sociale contacten en onderwijs zullen naar verwachting bijdragen aan een goede start van het volwassen leven.

Het Kindpakket bestaat uit drie samenwerkingen tussen de gemeente en andere partijen.

- 1) De gemeente werkt samen met het Jeugdsportfonds om sport en beweging mogelijk te maken voor kinderen en jongeren. De visie is dat beweging bijdraagt aan een goede gezondheid, betere schoolprestaties en sociale contacten.
- 2) De gemeente werkt samen met het Jeugdcultuurfonds om culturele participatie mogelijk te maken in de vorm van dans, toneel of muziek. Dit zou bijdragen aan emotionele en sociale ontwikkeling en komt ten goede aan de leerprestaties van het kind.
- 3) De gemeente werkt samen met Stichting Leergeld om te bevorderen dat kinderen kunnen deelnemen aan schoolactiviteiten. Het kan bijvoorbeeld gaan om een fiets, computer en schoolreisjes.

Naast deze ondersteuning om participatie mogelijk te maken, biedt de gemeente tevens peuteropvang aan vanuit de bijzondere bijstand om de sociale ontwikkeling van jonge kinderen te bevorderen. Ook is kinderopvang mogelijk als ouders om medische redenen niet gefinancierd kan worden; de kinderen kunnen zich dan blijven ontwikkelen.

Gezondheidspakket - Gezond zijn en gezond blijven

De gemeente Tiel geeft prioriteit aan het bevorderen van de gezondheid van haar inwoners. De visie is dat een situatie van financiële kwetsbaarheid een hoger risico op gezondheidsproblematiek kan veroorzaken. Daarom zet de gemeente in op inkomensondersteunende maatregelen. Ten eerste biedt de gemeente in samenwerking met Menzis een collectieve zorgverzekering aan. Daarnaast kunnen inwoners aanspraak maken op financiële ondersteuning bij chronische ziekte of een handicap (regeling Meerkosten). Tot slot bevordert de gemeente sport en beweging door te informeren over mogelijkheden en voorzieningen binnen de gemeente. Inwoners kunnen hiervoor ook aanspraak maken op een vergoeding vanuit de regeling Actief in Tiel.

Woonpakket

Bij financiële kwetsbaarheid hebben inwoners niet altijd de mogelijkheid om te anticiperen op onvoorziene kosten omtrent wonen. Daarom kunnen inwoners van de gemeente aanspraak maken op bijzondere bijstand om ondersteuning te krijgen in de kosten rondom de aanvaarding van een woning of een verhuizing. Ook is ondersteuning mogelijk bij verwarmingskosten als inwoners een chronische aandoening hebben waardoor zij meer energie verbruiken. Daarnaast is woonkostentoeslag beschikbaar voor inwoners om te ondersteunen wanneer het (tijdelijk) niet mogelijk is om de kosten voor huur of hypotheek op te brengen. Tot slot biedt de gemeente ook een meer structurele regeling aan rondom wonen; inwoners kunnen aanspraak maken op kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen. Zo kunnen kwijtschelding aanvragen voor de rioolheffing en afvalstoffenheffing.

Financieel pakket

De gemeente Tiel heeft als visie dat financiële problematiek kan leiden tot andere problematiek, bijvoorbeeld in de maatschappelijke participatie van inwoners. Daarom ondersteunen zij inwoners om grip te krijgen op hun financiële situatie. Hiervoor wordt onder andere thuisadministratie, schuldhulpverlening, beschermingsbewind, budgetbeheer en rechtsbijstand aangeboden.

Langdurigheid

Naast de vier thematische pakketten, zoals hierboven omschreven, biedt de gemeente Tiel ook ondersteuning bij langdurige situaties van een laag inkomen. Inwoners kunnen bij drie jaar of langer op het bijstandsmimum de regeling Individuele Inkomenstoeslag aanvragen; een extra ondersteuning. Daarnaast kunnen studenten die langere tijd niet in staat zijn om het minimumloon te verdienen aanspraak maken op Individuele Studietoelage.

2.2.2. De rol van minimapartners

Minimapartners zijn cruciaal in het armoedebestrijd. In de gemeente Tiel krijgt de samenwerking tussen maatschappelijke organisaties vorm in het Armoedepact; een samenwerking tussen meer dan 50 minimapartners. Het doel hiervan is om onder een vlag samen te werken en een overzicht te geven van de voorzieningen en mogelijkheden binnen de gemeente. Bijvoorbeeld door overzichtelijk te maken welke organisatie wanneer spreekuur houdt en bij welke loketten men terecht kan met vragen¹¹. De gemeente ondersteunt een aantal van deze initiatieven ook financieel. Het gaat bijvoorbeeld om de lokale voedselbanken, Stichting Leergeld en de Kleding- en Speelgoedbank.

2.2.3. Sturing op resultaten

Bij het vaststellen van het huidige beleid in 2017 werd de behoefte uitgesproken aan goede sturing op de kwaliteit en verantwoording van uitgaven. Daartoe zouden managementrapportages worden ontwikkelen om grip te krijgen op (het resultaat) van de aanvragen.

De doelstelling van de gemeente om inwoners financieel te ondersteunen wanneer nodig - zodat zij zelf grip kunnen houden op geld – kan alleen behaald worden als duidelijk bekend is welke inkomensondersteuning mogelijk is en hoe deze aangevraagd kunnen worden. Het aanbod van minimegelingen wordt daarom via de website weergegeven en door minimapartners verspreid. Verder kan via de website ook een webshop worden bereikt waar inwoners een keuze kunnen maken tussen de pakketten en bijbehorende voorzieningen. Tot slot is een digitaal aanvraagformulier ontwikkeld en kunnen inwoners hun aanvraag ook schriftelijk voltooien.

¹¹ 'Tientallen organisaties sluiten pact tegen armoede in Tiel.' Gepubliceerd op GLD.nl op 17 april 2019.

2.3. Schuldhelpverleningsbeleid 2018 - 2021

Het hoofddoel van schuldhelpverlening is het voorkomen van schulden en vroegtijdige signalering van schulden. Eerder was het beeld dat schulden een gevolg of effect waren van problematiek in andere levensdomeinen, maar inmiddels is dat beeld bijgesteld: schulden blijken vaak de oorzaak van problemen op andere levensdomeinen. Daarom is het belangrijk dat inwoners weten waar ze hulp kunnen vragen, zodat ze dat in een vroeg stadium doen.

De gemeente Tiel vaart een nieuwe koers met dit schuldhelpverleningsbeleid. De inzet op preventie en vroegsignalering zijn nieuwe aandachtspunten. Daarnaast is de invoering van budgetbeheer ook een nieuw instrument in de schuldhelpverlening van de gemeente.

2.3.1. Beleidsvisie

De gemeente Tiel handelt vanuit de visie dat het hebben van schulden van invloed is op alle leefgebieden. Daarbij wordt erkend dat financiële zorgen en problematiek een negatieve invloed kan hebben op het denken en handelen van individuen. De gemeente stuurt daarom op zelfredzaamheid en de eigen kracht van inwoners, maar houdt ook voor ogen dat dit niet onder alle levensomstandigheden lukt. Qua beleid hanteert zij een aanpak waarin maatwerk en een integrale benadering centraal staat.

Het centrale doel omtrent schuldhelpverlening is dat het aantal inwoners met problematische schulden wordt teruggedrongen en dat dit bijdraagt aan het voorkomen van persoonlijke problematiek, sociale uitsluiting en maatschappelijke kosten. De gemeente heeft vijf doelstellingen geformuleerd om haar visie te bewerkstelligen:

- 1) Iedere inwoner die te maken krijgt met schulden weet hoe hij of zij hulp kan vinden bij het oplossen van schulden.
Deze doelstelling wordt nagestreefd door informatie over de mogelijkheden via verschillende kanalen te verstrekken in taal die iedere inwoner kan begrijpen.
- 2) Integrale schuldhelpverlening bevordert de duurzame (financiële) zelfredzaamheid en participatie van haar inwoners.
Een integrale en holistische aanpak van schulden zorgt ervoor dat onderliggende oorzaken ook aan bod komen. Bijvoorbeeld zaken als financiële kennis en vaardigheden, grote levensgebeurtenissen of psychische problematiek.
- 3) Schuldhelpverlening sluit aan op de capaciteiten en leefwereld van de inwoner.
De gemeente opereert vanuit het idee dat armoede en schulden een negatieve impact hebben op het denken en handelen inwoners. Vooral de doelgerichtheid en het probleemoplossend vermogen wordt door een situatie van schaarste beïnvloed. Daarom streeft de gemeente ernaar om de wet- en regelgeving te laten aansluiten op de capaciteiten en leefwereld van de inwoner: de mogelijkheden van de inwoner staan centraal.
- 4) Preventie en vroegtijdig signaleren van schulden leiden tot een vermindering van (maatschappelijke) problemen op andere levensdomeinen.
De gemeente heeft zich tot doel gesteld om de financiële zelfredzaamheid van inwoners te bevorderen (door kennis en informatie) zodat schulden waar mogelijk worden voorkomen. Daarnaast wordt ook vroegsignalering als schuldenpreventie gezien omdat financiële problematiek die tijdig wordt opgespoord qua omvang mogelijk beperkt blijft.
- 5) Een schuldenvrije toekomst wordt nagestreefd daar waar dat realistisch is.
Waar een schuldenvrije toekomst realistisch is bij financiële problematiek, zet een schuldhelpverlener in op samenwerking met de cliënt door verschillende mogelijkheden aan te wenden. Wanneer een schuldenvrije toekomst niet volledig mogelijk blijkt, kan een schuldhelpverleningstraject worden opgestart. In die gevallen wordt ingezet op duurzame ondersteuning.

2.3.2. Uitvoering

Schuldhelpverlening in de gemeente Tiel vindt plaats volgens een duidelijke structuur waarbij onderscheid bestaat tussen preventie, vroegsignalering en schuldhelpverlening. Deze onderdelen verhouden zich tot elkaar en het maatschappelijke middenveld werkt samen om een integrale aanpak te kunnen aanbieden.

Preventie

Preventie van schuldenproblematiek wordt in de gemeente Tiel aangewend door de financiële vaardigheden van haar inwoners te verbeteren zodat zij niet in aanraking hoeven te komen met schuldhelpverlening. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen materiële en immateriële preventie. Materiële preventie wil zeggen dat inwoners aanspraak kunnen maken op inkomensondersteunende regelingen vanuit de gemeente om hun inkomsten te vergroten. Immateriële preventie verwijst naar het beïnvloeden van de gedragingen van inwoners; met name op het gebied van financieel verantwoordelijk handelen.

Vroegsignalering

De gemeente Tiel beoogde in het beleidsplan 2017-2021 een start te maken met een vroegsignaleringsproject¹², waarbij inwoners met financiële zorgen/problemen vroegtijdig in beeld komen. Op die manier kan voorkomen worden dat dit uitmondt schuldenproblematiek. Hierbij is samenwerking tussen de gemeente, zorgverzekeraars, maatschappelijk werkers en vele andere maatschappelijke partijen noodzakelijk. De inzet van vroegsignalering is een wettelijke verplichting.

Schuldhelpverlening

Bij schuldhelpverlening worden verschillende instrumenten ingezet om inwoners te helpen met de aflossing van hun schulden. Ten tijde van het opstellen van het beleidsplan waren nog niet alle modules van de NVVK (geïmplementeerd, maar dat was een wens voor de komende jaren. Een belangrijk onderdeel van het schuldhelpverleningstraject¹³ is nazorg om inwoners ook na afloop te ondersteunen.

De rol van het Armoedepact

Zoals ook naar voren kwam bij het minimabeleid, speelt het Armoedepact een grote rol binnen de gemeente Tiel. Het sociale domein en de maatschappelijke organisaties hebben een belangrijke toegangsfunctie rondom effectieve schuldhelpverlening.

2.3.3. Sturing en verantwoording

Schuldhelpverlening en haar resultaten kunnen invloed hebben op meerdere beleidsterreinen. Daarom heeft de gemeente een aantal kritische prestatie indicatoren (KPI) opgesteld om de kwaliteit en het effect van de schuldhelpverlening te monitoren. Voorbeelden zijn de gemiddelde kosten per klant, wachttijden, caseload, aantal integrale trajecten, slagingspercentages en het aantal doorverwijzingen. De KPI's zijn onderverdeeld in een aantal categorieën. Om de KPI's te monitoren wordt een jaarlijkse evaluatie gehouden. Daarvoor wordt interne managementinformatie gebruikt.

2.3.4. Risico's

De gemeente Tiel heeft een aantal risico's geïdentificeerd bij de nieuwe koers van het schuldhelpverleningsbeleid:

- De nieuwe aanpak overstijgt zijn eigen succes
De inzet op goede informatievoorziening kan ervoor zorgen dat het aantal zorgvragen sterk toeneemt. Daarnaast kunnen door de integrale aanpak andere problematieken

¹² Het project Vroegsignalering loopt intussen. Gezien het feit dat het groepsgesprek met ketenpartners niet is doorgegaan en KWIZ van een beperkt aantal organisaties reactie heeft ontvangen op de onderwerpenlijst, zijn geen uitspraken te doen over de evaluatie van de huidige situatie.

¹³ Zie voetnoot 12.

naar voren komen waar ook een hulpvraag achter schuilt. Dit kan betekenen dat er onvoldoende capaciteit is en extra investeringen noodzakelijk zijn.

- Een goede samenwerking vereist een overlegstructuur op meerdere niveaus
De integrale samenwerking met zowel interne als externe partners vraagt om voldoende overleg. Toch is het ook belangrijk dat de hoeveelheid overleg niet ten koste gaat van de uitvoering.
- Beleggen van taken bij maatschappelijke partners kent ook grenzen
Maatschappelijke partners worden intensiever betrokken bij het schuldhulpverleningsbeleid waardoor hun reguliere werkzaamheden in het geding kunnen komen.
- De gemeente is op onderdelen afhankelijk van externe partijen.
Bij de overweging om met (nieuwe) partijen samen te werken is het van belang om de kritische prestatie indicatoren mee te wegen in de besluitvorming.

3. Onderzoeksmethodiek inkomens effectrapportage

De gemeente kent verschillende minimaregelingen om inwoners met een laag inkomen (financieel) te ondersteunen. Dit met als doel dat ook inwoners met een laag inkomen kunnen participeren in de samenleving. In dit hoofdstuk wordt een overzicht gemaakt wat het effect is van de gemeentelijke regelingen op de financiële situatie van inwoners. We kijken naar de verschillende inkomsten en uitgaven en komen op die manier tot een maandoorzicht.

3.1. Huishoudens en inkomensgrenzen

We berekenen de inkomenseffecten van het lokale en landelijke beleid in 2022 voor de volgende 6 huishoudtypen:

Niet AOW-gerechtigden:

- alleenstaande;
- paar zonder kinderen;
- alleenstaande ouder met twee kinderen (8 en 13 jaar)
- paar (twee volwassenen) met twee kinderen (8 en 13 jaar).

AOW-gerechtigden:

- alleenstaande;
- paar (twee volwassenen).

We brengen de inkomenseffecten in beeld voor huishoudens met inkomens van 100, 110, 120 en 130 procent Wsm.

3.2. Inkomensbronnen

Het totaal inkomen van de minimahuishoudens is opgebouwd uit het netto-inkomen, de gemeentelijke regelingen en diverse toeslagen van het Rijk. Specifiek gaat het om de volgende categorieën:

- netto-inkomen inclusief vakantietoelage;
- bijdrage Rijk:
 - huurtoelage;
 - zorgtoelage;
 - kindbijslag;
 - kindgebonden budget;
 - combinatiekorting.
- gemeentelijke minimaregelingen.

3.3. Gemeentelijke minimaregelingen

In de onderstaande tabel volgt een overzicht van de gemeentelijke minimaregelingen in 2022.

Tabel 3.3.1 Gemeentelijke minimaregelingen in de gemeente Tiel

Regeling	Inkomensgrens
Kwijtschelding	100% Wsm
Collectieve zorgverzekering	110% Wsm
Individuele inkomensvoeslag	Drie jaar of langer 100% Wsm
Actief in Tiel	110% Wsm
Energietoelage	120% Wsm
Jeugdfonds Sport & Cultuur ¹⁴	120% Wsm
Stichting Leergeld	120% Wsm

¹⁴ De gemeente Tiel hanteert geen harde inkomensgrens voor het verstrekken van Jeugdfonds Sport & Cultuur en Stichting Leergeld, maar verstrekt deze bijdrage wanneer dat nodig is. In deze inkomenseffect rapportage nemen we aan dat kinderen en jongere in een huishouden tot 120 procent Wsm deze bijdrage in ieder geval kunnen krijgen.

Regeling	Inkomensgrens
Niet meegenomen in berekeningen:	
Individuele bijzondere bijstand	110% Wsm
Individuele Studietoeslag	110% Wsm
Meerkosten chronisch zieken en gehandicapten	Modaal inkomen 37.000

Niet meegenomen regelingen

Een aantal regelingen wordt niet meegenomen in de berekeningen en begrotingen. In de meeste gevallen gaat het om een regeling die een beperkte doelgroep heeft of niet ieder jaar wordt toegekend. Hieronder staat beschreven wat de precieze reden is dat de regeling niet is meegenomen.

- Bijzondere bijstand is, met uitzondering van de (gedeeltelijke) vergoeding van het eigen risico, niet meegenomen in de berekeningen, omdat deze vorm van bijstand wordt verstrekt voor noodzakelijke onvermijdbare individuele uitgaven en dit niet maandelijks bij iedereen voorkomt. Het is dus geen structureel maandelijks inkomen.
- Daarnaast wordt ook de individuele studietoeslag buiten beschouwing gelaten. Deze regeling kent een specifieke doelgroep; namelijk studenten met een lichamelijke of psychische beperking, waarbij het niet mogelijk is dat zij naast hun studie werken. In deze inkomens effectrapportage is geen huishouden opgenomen waarbij deze regeling van toepassing is.
- Tot slot wordt de Regeling Meerkosten voor chronisch zieken en gehandicapten niet doorgerekend omdat er sprake is van een specifieke doelgroep namelijk huishoudens met een chronische zorgvraag. Dit huishoudtype is in deze inkomenseffect rapportage niet meegenomen.

3.4. Uitgaven

De uitgaven zijn gecategoriseerd naar:

- vaste lasten. Dit zijn uitgaven die regelmatig terugkomen. Voorbeelden zijn huur, energiekosten¹⁵ en verzekeringen;
- reserveringsuitgaven. Dit zijn uitgaven die niet regelmatig voorkomen en waarvan de hoogte vooraf niet bekend is. Er moet in principe een bedrag voor gereserveerd worden. Voorbeelden zijn kosten voor inventaris, kleding en het eigen risico voor de zorgverzekering;
- huishoudelijke uitgaven. Dit zijn terugkerende uitgaven aan voeding, persoonlijke verzorging en dergelijke;
- werkgerelateerde uitgaven. Dit zijn uitgaven die gemaakt worden als een persoon werkt. Voorbeelden zijn de kosten van woon-werkverkeer en werkkleding.

Voor de uitgaven is waar mogelijk uitgegaan van lokale tarieven. Voorbeelden hiervan zijn de huur en lokale heffingen. De andere bedragen zijn gebaseerd op landelijke berekeningen van het Nibud. De normbedragen staan per huishoudtype in het financieel maandoverzicht in bijlage 3. We benadrukken dat het bij alle posten gaat om de basale uitgaven en dat de normbedragen gemiddelden betreffen. Het is mogelijk dat een huishouden maandelijks minder uitgeeft dan de normbedragen waarmee in deze rapportage wordt gerekend, bijvoorbeeld omdat het huishouden minder geld per maand reserveert voor onregelmatige uitgaven.

¹⁵ Kosten gas en elektriciteit zijn gebaseerd op tarieven van Innova Energie (variabel contract, elke maand opzegbaar), de kosten voor water op de tarieven van Vitens. Heffingskortingen zijn in de maandprijs verrekend. Gegevens over het gemiddelde gebruik per huishoudtype zijn afkomstig van Essent (electriciteit en gas) en het Nibud (water).

3.5. Vrije bestedingen

Het budget dat overblijft is vrij besteedbaar en kan worden uitgegeven aan sociale en recreatieve activiteiten. Dit zijn bijvoorbeeld kosten voor een bezoek aan het zwembad, op bezoek gaan bij vrienden/familie of familie en vrienden ontvangen. Maar ook op vakantie gaan valt hieronder. Voor deze vrije bestedingen hanteert het Nibud per huishoudtype eveneens een normbedrag, dat is terug te vinden in de begrotingen in bijlage 3.

3.6. Aannames

Voor de inkomsten en uitgaven doen we de volgende aannames:

- de huishoudens maken van alle regelingen gebruik en ontvangen daarvoor het maximale bedrag;
- iedereen woont in een huurwoning. We gaan uit van € 526 kale huur per maand voor een alleenstaande en € 585 kale huur per maand voor een meerpersoonshuishouden. Deze bedragen zijn gebaseerd op huurtoeslaggegevens van de Rijksoverheid over de gemeente Tiel;
- alleenstaande ouders met een inkomen gelijk aan de bijstandsnorm werken niet of zitten in een traject waarbij de kinderopvang wordt vergoed. Alleenstaande ouders met een inkomen boven de bijstandsnorm hebben voor hun jongste kind 40 uur buitenschoolse opvang per maand nodig tegen een tarief van € 8,62 (gemiddelde uurtarief in 2022);
- bij een paar met twee kinderen en een inkomen hoger dan 100 procent Wsm werkt slechts één van beide partners. Anders is het huishoudinkomen hoger. Daarom gaan we er vanuit dat deze huishoudens geen kinderopvang nodig hebben omdat één van beide partners thuis is voor de kinderen. Dit is eveneens waarom een paar met kinderen geen combinatiekorting krijgt bij werkaanvaarding;
- er is kwijtschelding mogelijk voor gemeentelijke belastingen in de gemeente Tiel. Voor de afvalstoffenheffing geldt dat er kwijtschelding mogelijk is voor het vaste én variabele deel. Sinds 2022 is bovendien kwijtschelding mogelijk voor de verplichte, vaste bijdrage voor de inzameling van zwerfafval, incontinentiemateriaal en luiers. Het variabele deel wordt vastgesteld op basis van het aantal ondergrondse ledigingen. De maximale kosten zijn vastgesteld op € 30,40 per jaar (38 ledigingen); dit bedrag is meegenomen in deze inkomens effectrapportage;
- in verband met het verschil in verwachte zorgkosten tussen jongere en oudere huishoudens nemen we aan dat minima van AOW-leeftijd deelnemen aan het meest uitgebreide pakket van de collectieve zorgverzekering Garant Verzorgd 3. Huishoudens jonger dan de AOW-leeftijd maken gebruik van het minst uitgebreide pakket, pakket Garant Verzorgd 1;
- huishoudens die (op basis van hun inkomen) geen gebruik kunnen maken van de collectieve zorgverzekering van de gemeente, maken een eigen keuze uit verschillende zorgverzekeraars. Op basis van de meest gekozen pakketten¹⁶ bij de grootste zeven zorgverzekeraars is daarvoor een gemiddelde prijs berekend van € 151 per polis;
- huishoudens met kinderen kunnen aanspraak maken op een bijdrage voor schoolkosten vanuit Stichting Leergeld. Daarvoor wordt een gemiddeld bedrag van € 216 per kind meegenomen. Dit is ontleend aan het gemiddelde bedrag aan verstrekkingen, zoals weergegeven in het jaarverslag van 2020 (een recentere jaarrapportage is nog niet opgeleverd);
- huishoudens in de bijstand werken niet, en hebben daarom geen werkgerelateerde kosten. Bij een inkomen vanaf 110 procent Wsm werkt één persoon in het huishouden, en is er wel sprake van deze kosten.

¹⁶ Een basisverzekering met een aanvullende verzekering waarbij 9 fysiotherapie behandelingen worden verzekerd en een tandartsverzekering.

3.7. Tegemoetkoming in de energiekosten

Wegens sterk stijgende energiekosten heeft het Rijk in 2022 een eenmalige energietoeslag geïntroduceerd. Hiervoor is een bedrag van € 800¹⁷ per huishoudens gereserveerd waarbij de gemeente de precieze beleidskaders zelf mag vaststellen. De gemeente Tiel heeft besloten de energietoeslag toe te kennen aan inwoners die in 2022:

- 1) een uitkering vanuit de Participatiewet, IOWA, IOAZ of BBZ krijgen;
- 2) geen uitkering ontvangen, maar wel een inkomen tot 120 procent van wettelijk sociaal minimum hebben;

Het is belangrijk om hierbij te realiseren dat deze toeslag van eenmalige aard is. In de figuren (zie hoofdstuk 4) is te zien dat de invloed van de energietoeslag relatief groot is (€ 67 per maand), maar alsnog niet opweegt tegen de toename van de kosten. Op het moment dat de energietoeslag wegvalt, kan dat beduidende resultaten hebben voor de inkomenssituatie van de huishoudens.

De meegenomen kosten van gas en elektriciteit zijn gebaseerd op tarieven van Innova Energie (variabel contract, prijspeil van 5 juli 2022¹⁸). Heffingskortingen zijn in de maandprijs verrekend. Gegevens over het gemiddelde gebruik per huishoudtype zijn afkomstig van het Essent (gas en elektriciteit). Gezien het hoge prijspeil van dit moment is het van invloed hoe de huidige situatie van de huishoudens eruitziet; huishoudens met een lopend vast contract, zijn hierbij (meestal) in het voordeel. Huishoudens die recent een vast energiecontract hebben afgesloten bij een andere, duurdere, aanbieder of in een slecht geïsoleerd huis wonen zijn juist in het nadeel. Dit maakt dat de situatie per huishouden sterk kan verschillen en bovendien snel kan veranderen (bij een wijziging van de energieprijzen).

In het volgende hoofdstuk zijn de inkomenseffecten te zien als huishoudens gebruikmaken van alle regelingen waar ze recht op hebben.

¹⁷ Ten tijde van de oplevering van de eindrapportage (oktober 2022) is bekend geworden dat de energietoeslag wordt verhoogd met een additionele € 500 tot een totaal van € 1.300. Deze aanpassing is niet doorgerekend in alle figuren (de inkomens effectrapportage werd al eerder opgeleverd), maar er zijn een aantal kaders toegevoegd waar deze nieuwe ontwikkeling wordt geduid.

¹⁸ Sinds 1 juli 2022 is er sprake van een Btw-verlaging op de energiekosten van 21 procent tot 9 procent. Deze kostenverlaging is meegerekend in de energiekosten.

4. De inkomenseffecten

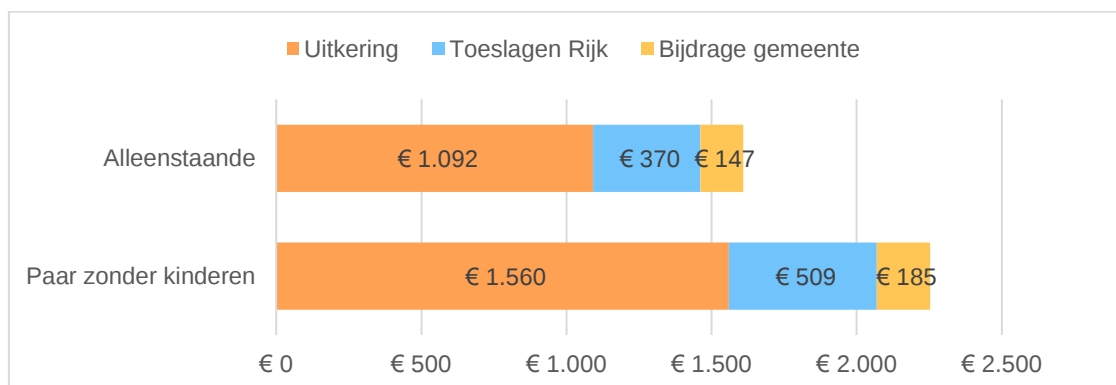
In dit hoofdstuk staan de inkomenseffecten¹⁹.

4.1. Het effect van het landelijk beleid is groter dan het gemeentelijk beleid

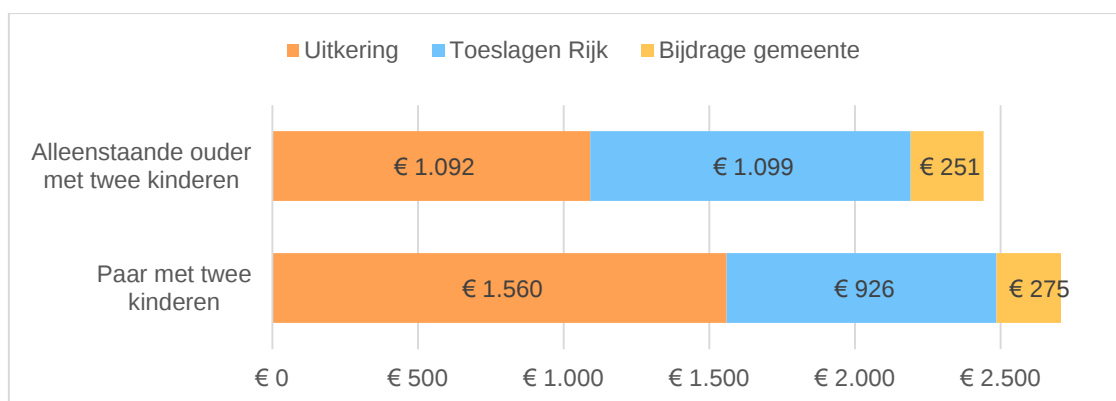
Minima met een inkomen op bijstandsniveau maken aanspraak op landelijke toeslagen en gemeentelijke regelingen. Het totale bedrag uit de landelijke toeslagen is veel groter dan het totale bedrag uit de gemeentelijke regelingen. In onderstaande figuren wordt de opbouw van het maandelijks totaal inkomen bij een inkomen van 100 procent Wsm per huishoudtype weergegeven. Daarin is ook duidelijk te zien dat gezinnen met kinderen een flink hoger bedrag aan landelijke toeslagen kunnen ontvangen dan huishoudens zonder kinderen.

Als voorbeeld: een alleenstaande ontvangt maandelijks € 1.092²⁰ als uitkering (inclusief vakantietoelage). Als hij gebruikmaakt van alle landelijke toeslagen, ontvangt hij daar maandelijks € 370 voor. Daarnaast kan hij maximaal € 147 aan gemeentelijke regelingen ontvangen als hij gebruikmaakt van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen, de collectieve zorgverzekering, Actief in Tiel en de eenmalige tegemoetkoming voor energiekosten.

Figuur 4.1.1. Maandelijks inkomen op 100% Wsm, minima niet AOW-gerechtigd zonder kinderen

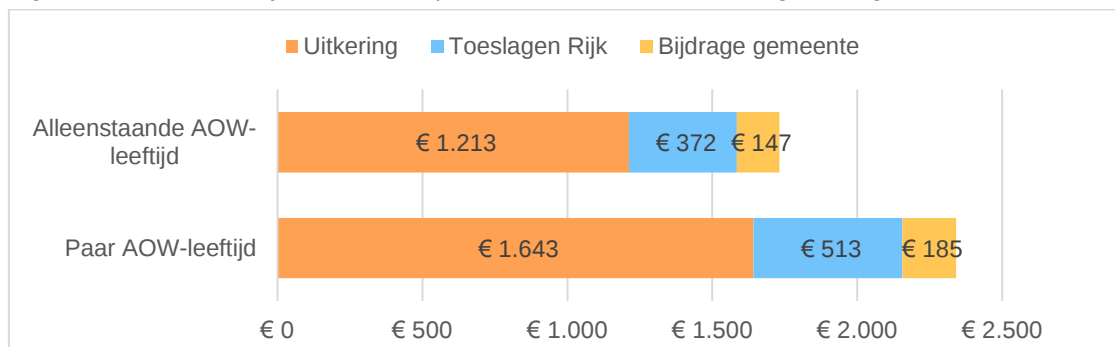
Figuur 4.1.2. Maandelijks inkomen op 100% Wsm, minima niet AOW-gerechtigd met 2 kinderen

¹⁹ In de figuren wordt gewerkt met afgeronde bedragen. Deze bedragen kunnen minimaal verschillen met de daadwerkelijke maandbedragen van de gemeentelijke en landelijke regelingen.

²⁰ Ten tijde van de oplevering van deze deelrapportage waren de uitkeringsbedragen zoals in januari 2022 vastgesteld. Bij de oplevering van de definitieve rapportage zijn deze intussen verhoogd per juli 2022. Een alleenstaande ontvangt nu bijvoorbeeld € 1.102 per maand (inclusief vakantietoelage) in plaats van € 1.092. Omtrent de landelijke toeslagen scheelt dit slechts enkele euro's.

Figuur 4.1.3. Maandelijks inkomen op 100% Wsm, minima AOW-gerechtigd

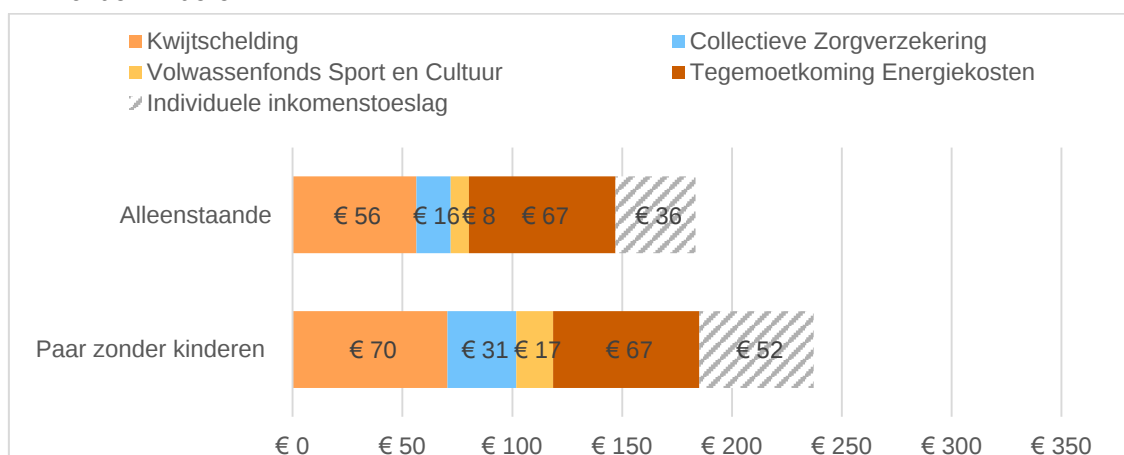
4.2. Opbouw maandelijkse gemeentelijke bijdrage per huishoudtype

Uit de vorige paragraaf blijkt dat de (maximale) maandelijkse gemeentelijke bijdrage verschilt per huishoudtype. Hieronder geven we per huishoudtype de opbouw van het totale bedrag aan gemeentelijke regelingen weer – eerst voor minima met een inkomen van 100 procent Wsm, daarna voor minima met een inkomen van 110 procent Wsm. Daarin geven we ook het bedrag van de individuele inkomenstoelage weer. In de rest van het rapport wordt deze regeling buiten beschouwing gelaten omdat alleen minima die drie jaar of langer een minimuminkomen hebben recht op deze regeling hebben.

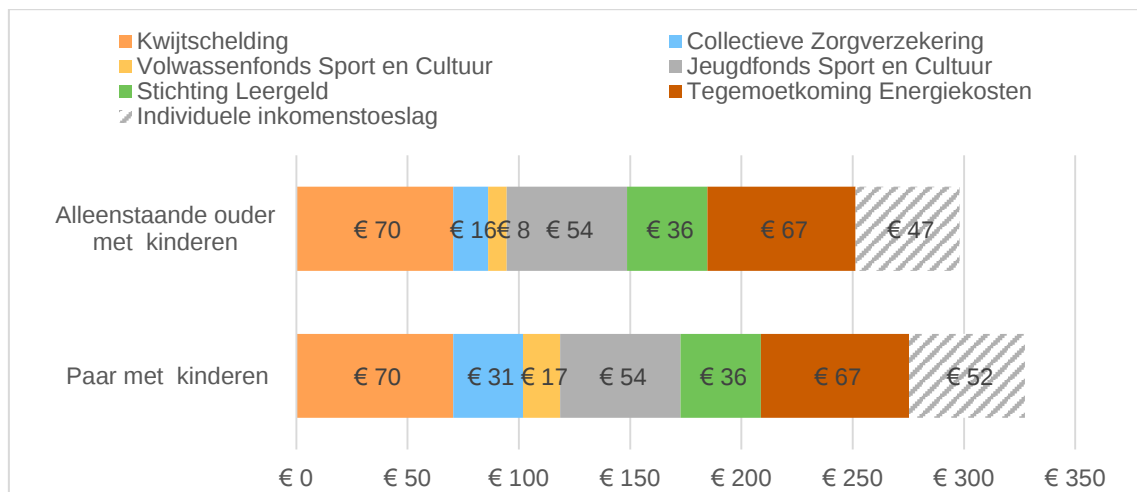
4.2.1. Opbouw maximale gemeentelijke bijdrage per maand op 100% Wsm

Als voorbeeld: een alleenstaande ontvangt maandelijks (maximaal) € 56 voor de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen, € 16 voor de collectieve zorgverzekering, € 8 als bijdrage vanuit Actief in Tiel en € 67 als eenmalige energietoelage vanuit de gemeente. In totaal ontvangt hij dan € 147 per maand vanuit de gemeentelijke regelingen. Als hij al drie jaar of langer een inkomen op bijstandsniveau heeft, krijgt hij daar bovenop nog € 36 voor de Individuele inkomenstoelage. In totaal ontvangt hij dan maandelijks € 182 vanuit de gemeente.

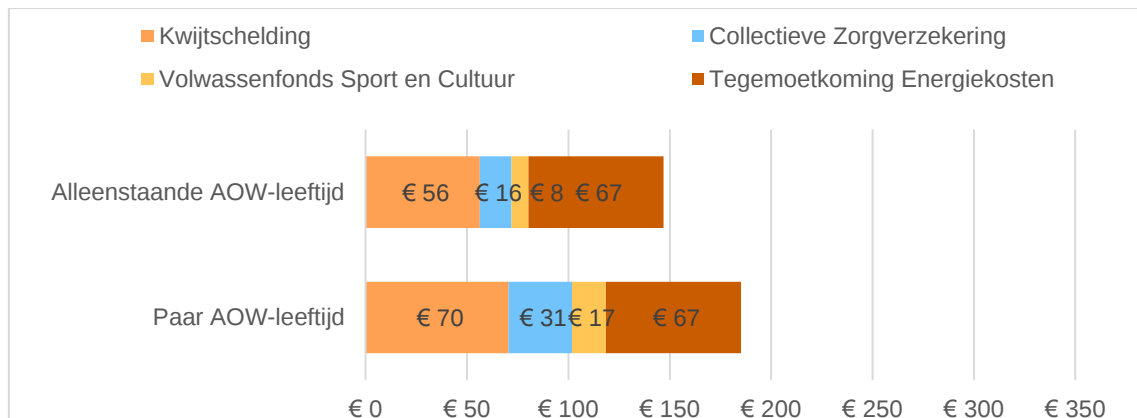
Figuur 4.2.1. Maandelijks bedrag per regeling op 100% Wsm, minima niet AOW-gerechtigd zonder kinderen

Figuur 4.2.2. Maandelijks bedrag per regeling op 100% Wsm, minima niet AOW-gerechtigd met 2 kinderen

Figuur 4.2.3. Maandelijks bedrag per regeling op 100% Wsm, minima AOW-gerechtigd

4.2.2. Opbouw maximale gemeentelijke bijdrage per maand op 110% Wsm

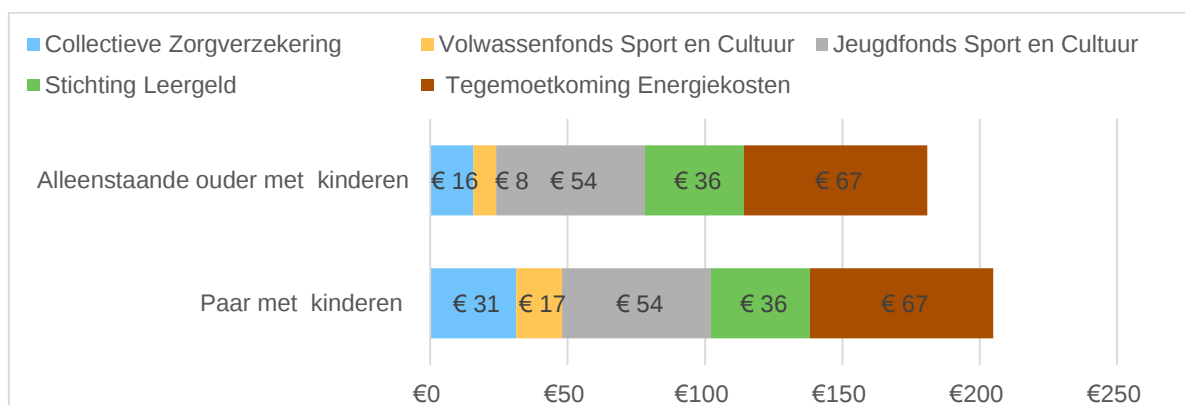
Bij een inkomen hoger dan 100 procent Wsm vervalt het recht op de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen in de gemeente Tiel. Bij een inkomen hoger dan 120 procent Wsm vervalt het recht op de andere gemeentelijke regelingen. In onderstaande grafieken wordt de opbouw van de (maximale) gemeentelijke bijdrage bij een inkomen van 110 procent Wsm per huishouden beschreven.

Als voorbeeld: een paar met twee kinderen (8 en 13 jaar) met een inkomen van 110 procent Wsm ontvangt maandelijks (maximaal) € 205 uit de gemeentelijke regelingen. Dit bedrag bestaat uit € 31 voor de collectieve zorgverzekering, € 17 vanuit Actief in Tiel en € 67 als eenmalige energietoeslag. Daarnaast ontvangen zij voor hun kinderen een bijdrage vanuit het Jeugdfonds sport en cultuur van € 56 en een bijdrage vanuit Stichting Leergeld van € 36. Dit is in totaal € 70 minder dan wanneer het gezin een inkomen op bijstandsniveau heeft (zie figuur 5.2.2).

Figuur 4.2.4. Maandelijks bedrag per regeling op 110% Wsm, minima niet AOW-gerechtigd zonder kinderen

Figuur 4.2.5. Maandelijks bedrag per regeling op 110% Wsm, minima niet AOW-gerechtigd met 2 kinderen

Figuur 4.2.6. Maandelijks bedrag per regeling op 110% Wsm, minima AOW-gerechtigd

4.3. Het maandelijks vrij te besteden budget verschilt per huishoudtype

Alle minimahuishoudens houden door de gemeentelijke regelingen (meer) geld over voor het doen van vrije bestedingen (bedoeld voor sociale participatie). Dit is het geld dat maandelijks overblijft na aftrek van alle vaste lasten, huishoudelijke uitgaven en reserveringsuitgaven. Per huishoudtype en inkomen verschilt het bedrag dat overblijft voor vrije bestedingen aanzienlijk. Het budget dat huishoudens nodig hebben voor, of zullen uitgeven aan vrije bestedingen verschilt ook per huishoudtype. Een paar met kinderen zal daar meer aan (willen) uitgeven dan een alleenstaande. In bijlage 3 staat per huishoudtype het normbudget voor vrije bestedingen. Uiteraard zal iemand die nauwelijks geld meer over heeft, dat niet per se daaraan besteden. Dit normbedrag is afkomstig van het Nibud.

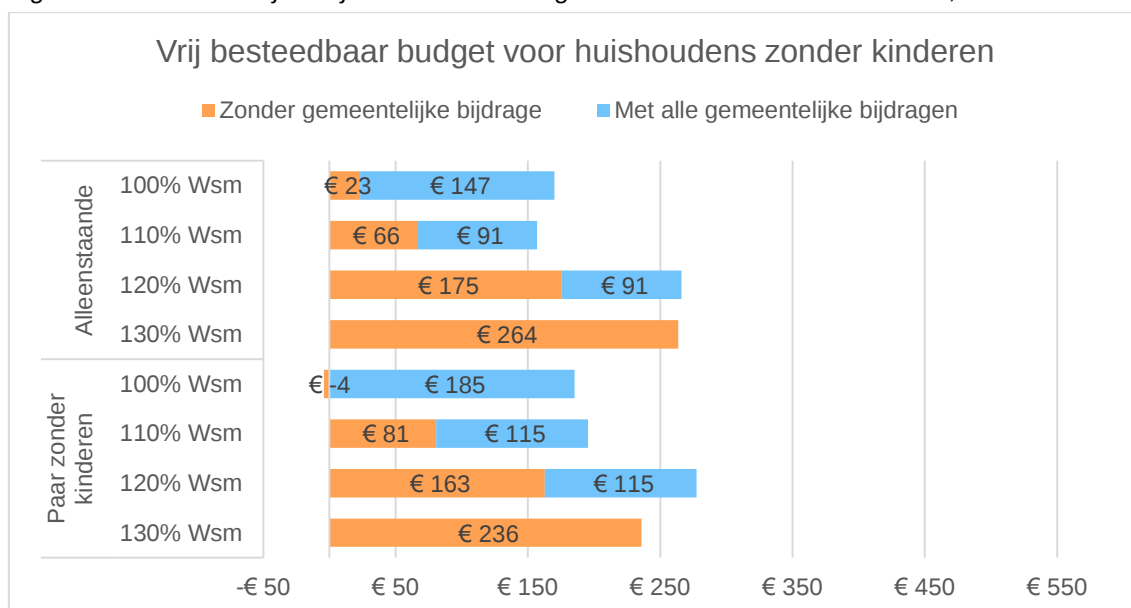
In onderstaande figuren staat per huishoudtype het budget dat zij overhouden voor vrije besteding weergegeven, opgesplitst in wat zij zonder de gemeentelijke regelingen zouden overhouden en wat de gemeentelijke regelingen toevoegen aan het vrij besteedbaar budget. De meeste huishoudtypen houden bij ieder hoger inkomen ook telkens een groter bedrag over voor het doen van vrije bestedingen.

Minima zonder kinderen

Alleenstaanden hebben te maken met twee momenten van minimale teruggang in hun vrij besteedbaar budget. Een eerste teruggang vindt plaats tussen 100 en 110 procent Wsm op het moment dat de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen wegvalt; het vrij te besteden budget is € 13 lager dan het vrij besteedbaar budget bij een inkomen op 100 procent Wsm. Verder ondervinden alleenstaanden een minimale teruggang op het moment dat alle gemeentelijke regelingen vervallen. Dit is bij een inkomen hoger dan 120 procent Wsm. Het vrij besteedbaar budget bij een inkomen van 130 procent Wsm is lager dan bij een inkomen van 120 procent Wsm (- € 3). Verder valt op dat alleenstaanden op alle weergegeven inkomensniveaus budget hebben voor vrije bestedingen, hoewel dat budget zonder de gemeentelijke regelingen zeer beperkt is op 100 procent Wsm.

Paren zonder kinderen hebben bij ieder hoger inkomen een groter budget voor vrije bestedingen, hoewel een moment van teruggang te zien is tussen 120 en 130 procent Wsm. Op dat moment vallen de gemeentelijke regelingen weg en wordt dit nog niet gecompenseerd door de inkomensstijging. Paren zonder kinderen hebben geen budget voor vrije bestedingen op 100 procent Wsm; de gemeentelijke regelingen zijn voor hen noodzakelijk.

Figuur 4.3.1. Maandelijks vrij besteedbaar budget huishoudens zonder kinderen, niet-AOW

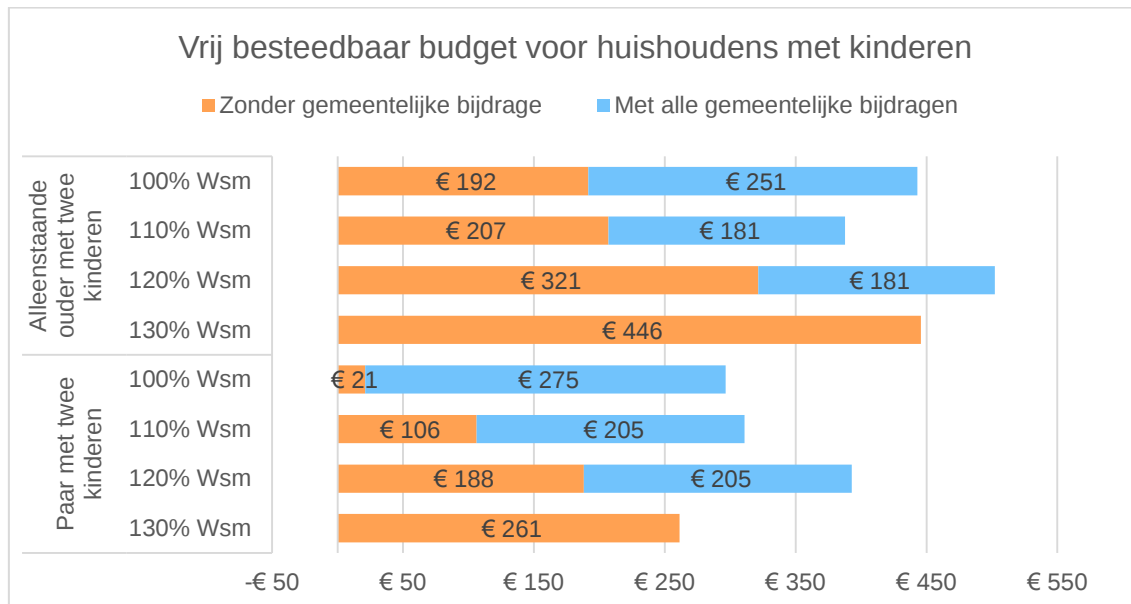
Minima met kinderen

Van de twee huishoudtypes met kinderen in dit onderzoek hebben alleenstaande ouders op ieder inkomensniveau een groter budget voor het doen van vrije bestedingen dan paren met kinderen. Alleenstaande ouders hebben langer recht op hetzelfde bedrag aan landelijke toeslagen dan paren met kinderen. Bij een inkomen van 100 procent Wsm hebben paren met kinderen een klein vrij besteedbaar budget (€ 21) als ze van geen enkele gemeentelijke regeling gebruikmaken.

Alleenstaande ouders krijgen te maken met twee momenten van teruggang in hun vrije bestedingen. Het eerste moment is tussen 110 en 120 procent Wsm; het recht op kwijtschelding van gemeentelijke belastingen vervalt en de inkomensstijging kan dit niet compenseren. Een terugval ontstaat opnieuw als de overige gemeentelijke regelingen

wegvallen na 120 procent Wsm. Paren met kinderen ondervinden flinke terugval in het vrij besteedbaar budget als de gemeentelijke regelingen wegvallen na 120 procent Wsm; het gaat om € 132.

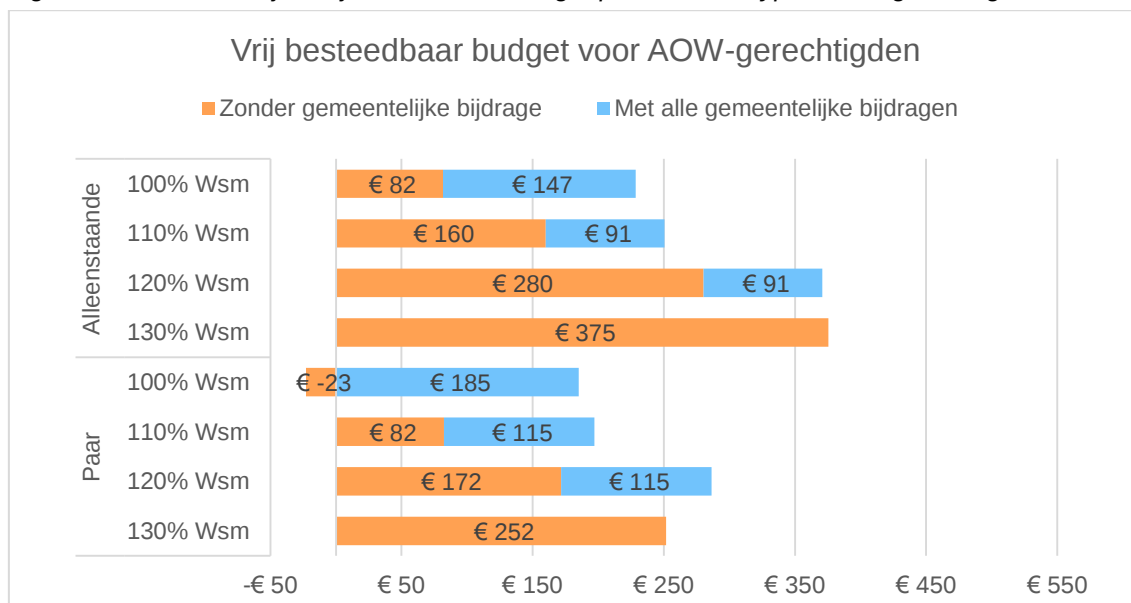
Figuur 4.3.2. Maandelijks vrij besteedbaar budget huishoudens met kinderen, niet-AOW

AOW'ers

Alleenstaanden en paren van AOW-gerechtigde leeftijd hebben bij ieder hoger inkomen een groter vrij besteedbaar budget. Alleen paren ondervinden een teruggang in hun vrij besteedbaar budget op het moment dat hun recht op gemeentelijke regelingen vervalt tussen 120 en 130 procent Wsm. Paren komen daarnaast bij een inkomen van 100 procent Wsm € 23 te kort om vrij te kunnen besteden. Zij zijn bij een inkomen van 100 procent Wsm afhankelijk van de gemeentelijke regelingen.

Figuur 4.3.3. Maandelijks vrij besteedbaar budget per huishoudtype, AOW-gerechtigd

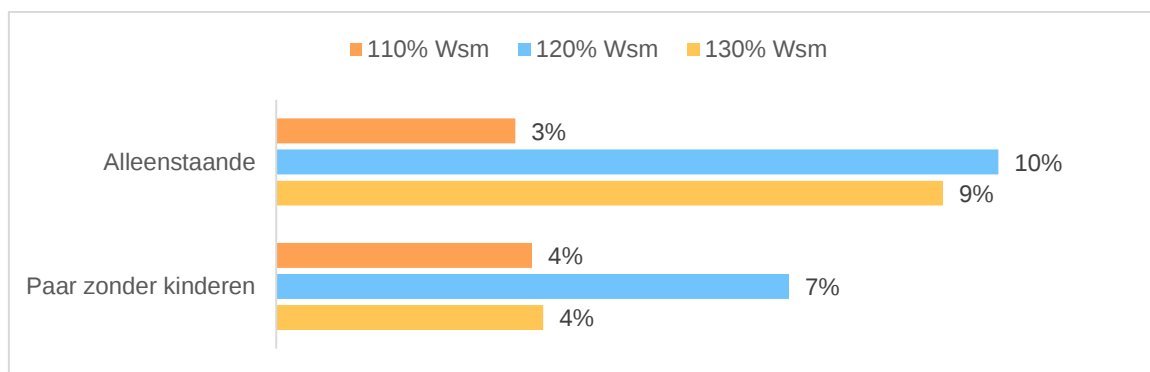
4.4. Werken vanuit de bijstand loont meestal

Een hoger inkomen leidt voor bijna alle huishoudtypen in de gemeente Tiel tot een hoger totaal inkomen dan in de bijstand. Echter, voor de meeste huishoudens nemen de bijdragen van het Rijk en de gemeente af wanneer het inkomen stijgt. Dit zorgt ervoor dat het totaal inkomen van een huishouden niet altijd evenveel stijgt ondanks dat het loon hoger wordt. Hieronder geven we de inkomensvoortgang bij werkaanvaarding vanuit de bijstand tot een inkomen van maximaal 130 procent Wsm weer per huishoudtype. Daarna leggen we de inkomensvoortgang per inkomensniveau uit aan de hand van twee casussen. In bijlage 2 worden al deze inkomens per huishoudtype uitgesplitst naar inkomenssoort waarmee visueel wordt weergegeven waarom het totaal inkomen stijgt of daalt.

Huishoudens zonder kinderen ondervinden een inkomensteruggang na 120 procent Wsm

Alleenstaanden en paren zonder kinderen hebben bij ieder van de inkomensniveaus (100-130 procent Wsm) een hoger totaal inkomen ten opzichte van de bijstand; werken loont dus. De procentuele inkomensgroei neemt echter niet telkens toe. Zo hebben paren zonder kinderen bij zowel 110 procent Wsm als 130 procent Wsm een procentuele groei van 4 procent ten opzichte van het bijstandsniveau. De hoogte van hun inkomen is op dat moment vrijwel gelijk.

Figuur 4.4.1. Inkomensvoortgang t.o.v. 100% Wsm bij werkaanvaarding, huishoudens zonder kinderen

Tabel 4.4.2 Inkomensvoortgang bij werkaanvaarding, huishoudens zonder kinderen

Huishoudtype	Netto inkomen incl. VT	Bijdrage Rijk	Bijdrage gemeente	Totaal inkomen	Vershil tov 100% Wsm (€)	Vershil tov 100% Wsm (%)
Alleenstaande						
100% Wsm	1.092	370	147	1.609		
110% Wsm	1.201	370	91	1.662	+ 53	+ 3%
120% Wsm	1.310	370	91	1.771	+ 162	+ 10%
130% Wsm	1.419	339	0	1.758	+ 150	+ 9%
Paar zonder kinderen						
100% Wsm	1.560	509	185	2.254		
110% Wsm	1.716	504	115	2.334	+ 80	+ 4%
120% Wsm	1.871	430	115	2.416	+ 162	+ 7%
130% Wsm	2.027	327	0	2.354	+ 101	+ 4%

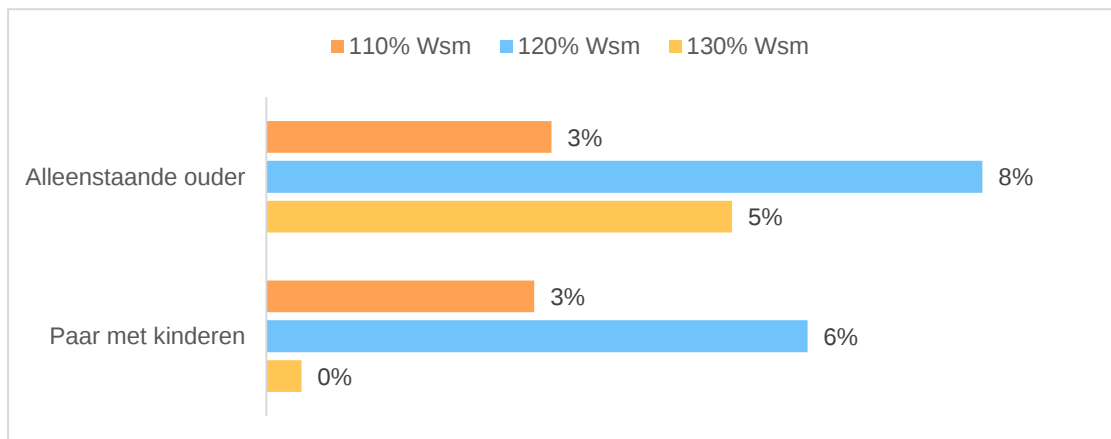
Alleenstaande ouders gaan er altijd op vooruit ten opzichte van de bijstand

Alleenstaande ouders hebben bij ieder hoger loon ook telkens een hoger totaal inkomen dan in de bijstandssituatie. Voor alleenstaande ouders neemt de bijdrage vanuit het Rijk niet af bij een hoger loon, maar neemt zelfs toe vanwege de combinatiekorting. Door het wegvallen van de gemeentelijke regelingen ondervinden alleenstaande ouders een demping van de procentuele groei van hun inkomen tussen 120 en 130 procent Wsm. De procentuele groei neemt af van 8 procent tot 5 procent in verhouding tot het bijstandsniveau.

Paren met kinderen krijgen te maken met een terugval in totaal inkomen

Bij paren met kinderen dalen de toeslagen van het Rijk relatief snel als het huishoudinkomen stijgt. In combinatie met het vervallen van het recht op gemeentelijke regelingen is het totaal inkomen bij een loon van 130 procent Wsm slechts enkele euro's hoger dan het inkomen in de bijstandssituatie. De toename in loon kan de afname aan toeslagen en regelingen maar net compenseren.

Figuur 4.4.2. Inkomensvoortgang t.o.v. 100% Wsm bij werkaanvaarding, huishoudens met kinderen

Tabel 4.4.3 Inkomensvoortgang na werkaanvaarding, huishoudens met kinderen

Huishoudtype	Netto inkomen incl. VT	Bijdrage Rijk	Bijdrage gemeente	Totaal inkomen	Vershil tov 100% Wsm (€)	Vershil tov 100% Wsm (%)
Alleenstaande ouder met twee jongere kinderen						
100% Wsm	1.092	1099	251	2.442		
110% Wsm	1.201	1136	181	2.518	+ 76	+ 3%
120% Wsm	1.310	1142	181	2.632	+ 190	+ 8%
130% Wsm	1.419	1147	0	2.566	+ 124	+ 5%
Paar met twee jongere kinderen						
100% Wsm	1.560	926	275	2.761		
110% Wsm	1.716	921	205	2.842	+ 80	+ 3%
120% Wsm	1.871	847	205	2.924	+ 162	+ 6%
130% Wsm	2.027	744	0	2.772	+ 11	+ 0%

Voorbeeldcasussen inkomensvoortgang bij werkaanvaarding

Voorbeeldcasus tabel 4.4.2.: alleenstaande

Hilda is alleenstaand en krijgt een bijstandsuitkering, wat neerkomt op een netto-inkomen van € 1.092 per maand (dit is inclusief vakantietoelage). Zij heeft maandelijks recht op € 370 aan toeslagen van het Rijk. Voor Hilda bestaat dit uit huurtoelage en zorgtoelage. Tot slot kan Hilda rekenen op een financiële bijdrage vanuit de gemeente van € 147 per maand. Dit bestaat uit de kwijtschelding voor gemeentelijke belastingen, de korting op de collectieve zorgverzekering, Actief in Tiel en eenmalige energietoelage. In totaal heeft Hilda een inkomen van € 1.609 per maand.

Als Hilda werk krijgt tegen een inkomen van 110 procent Wsm, dan stijgt haar netto-inkomen naar € 1.201 per maand. Zij houdt recht op huurtoelage en zorgtoelage en deze bedragen blijven onveranderd, dus € 370 per maand. Het recht op miniregelingen komt deels te vervallen. Hilda heeft nog recht op de korting op de collectieve zorgverzekering, het Actief in Tiel en eenmalige energietoelage. De gemeentelijke bijdragen zijn nu € 91 per maand. Zij kan geen kwijtschelding meer aanvragen. Bij een inkomen van 110 procent Wsm is het totaal inkomen van Hilda € 1.662. Dit is een stijging van € 53 (3 procent) ten opzichte van haar totaal inkomen bij een bijstandsuitkering.

Wanneer Hilda tegen een inkomen van 120 procent Wsm gaat werken, stijgt haar netto-inkomen naar € 1.310 per maand. De bijdrage van het Rijk blijft € 370. Hilda behoudt het recht op de gemeentelijke bijdragen; deze blijven € 91. Het totale inkomen van Hilda is € 1.771 per maand, € 162 (10 procent) meer dan wanneer Hilda een bijstandsuitkering heeft.

Als Hilda gaat werken tegen een inkomen van 130 procent Wsm dan stijgt haar netto-inkomen naar € 1.419 per maand. De bijdragen van het Rijk zijn gedaald naar € 339 per maand. Hilda ontvangt minder huurtoelage, haar zorgtoelage blijft gelijk. Daarnaast vervalt het recht op gemeentelijke regelingen. Het totale inkomen van Hilda is nu € 1.758 per maand, dit is € 150 (9 procent) meer dan toen zij een bijstandsuitkering had.

Voorbeeldcasus tabel 4.4.3.: paar met kinderen

Daan en Sam hebben twee kinderen 8 en 13 jaar oud en krijgen een bijstandsuitkering, wat neerkomt op een netto-inkomen van € 1.560 per maand (dit is inclusief vakantietoeslag). Zij hebben maandelijks recht op € 926 aan toeslagen van het Rijk. Voor het gezin bestaat dit uit huurtoeslag, zorgtoeslag, kinderbijslag en kindgebonden budget. Tot slot kunnen Daan en Sam rekenen op een financiële bijdrage vanuit de gemeente van € 275 per maand. Dit bestaat uit kwijtschelding van gemeentelijke belastingen, de korting op de collectieve zorgverzekering, Actief in Tiel en de eenmalige energietoeslag. Voor hun kinderen maken zij nog aanspraak op een bijdrage vanuit Stichting Leergeld en het Jeugdfonds voor sport en cultuur. In totaal hebben Daan en Sam een inkomen van € 2.761 per maand.

Als Daan of Sam werk krijgt tegen een inkomen van 110 procent Wsm, dan stijgt hun netto-inkomen naar € 1.716 per maand. Zij houden recht op de toeslagen van het Rijk, maar deze bedragen zijn nu iets lager, en zijn nu in totaal € 921. Ze kunnen geen kwijtschelding van gemeentelijke belastingen meer aanvragen, maar houden wel recht op de andere gemeentelijke regelingen. De gemeentelijke bijdragen zijn dan € 205 per maand. Het totaal inkomen van Daan en Sam is bij een inkomen van 110 procent Wsm € 2.842. Dit is een stijging van € 80 (3 procent) ten opzichte van hun totaal inkomen bij een bijstandsuitkering.

Wanneer Daan of Sam tegen een loon van 120 procent Wsm gaat werken, stijgt hun netto-inkomen naar € 1.871 per maand. De bijdrage van het Rijk neemt iets verder af, en is nu € 847. Het gezin heeft recht op dezelfde gemeentelijke regelingen als op het vorige inkomensniveau; deze bijdrage is € 205. Het totale inkomen van het gezin is dan € 2.924 per maand. Dit is € 162 (6 procent) meer dan wanneer zij een bijstandsuitkering hebben.

Als Daan of Sam gaat werken tegen een inkomen van 130 procent Wsm dan stijgt hun netto-inkomen naar € 2.772 per maand. De bijdragen van het Rijk dalen verder naar € 744 per maand. Het totale inkomen van Daan en Sam is nu € 2.772 per maand, dit is € 11 (0 procent) hoger dan toen zij een bijstandsuitkering hadden.

5. Gebruik inkomensondersteunende voorzieningen

Het voorgaande hoofdstuk gaf een beeld van de financiële situatie van huishoudens als zij gebruikmaken van de beschikbare regelingen. In dit hoofdstuk gaan we nader in op het daadwerkelijke gebruik en bereik onder de doelgroep van de gemeentelijke regelingen. Met deze regelingen wil de gemeente ervoor zorgen dat inwoners met een minimuminkomen kunnen participeren in de samenleving. Zij kunnen door deze regelingen financieel worden ondersteund.

5.1. Regelingen voor het minimabeleid

De volgende tabel geeft de inkomensgrens en doelgroep per regeling weer.

Tabel 5.1.1 Inkomensgrenzen regelingen en omvang doelgroep

Categorie	Inkomensgrens	Doelgroep
Kwijtschelding	100% Wsm	1.600 huishoudens
Bijzondere bijstand	110% Wsm	1.825 huishoudens
Individuele inkomens toeslag	100% Wsm	1.000 huishoudens
Collectieve zorgverzekering	110% Wsm	1.825 huishoudens
Actief in Tiel	110% Wsm	1.825 huishoudens
Jeugdfonds Sport & Cultuur	Geen harde inkomensgrens	-
Meerkosten chronisch zieken en gehandicapten	Modaal inkomen	-

5.2. Kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Huishoudens kunnen kwijtschelding aanvragen voor de afvalstoffenheffing, rioolheffing en Onroerende Zaak Belasting (OZB). De doelgroep bestaat uit huishoudens met een inkomen tot 100 procent Wsm.

In 2021 is aan 1.240 huishoudens geheel of gedeeltelijk kwijtschelding van gemeentelijke belastingen verstrekt. Met elkaar is dit een bereik van 78 procent onder de primaire doelgroep. Een dergelijk gebruiksandeel ligt iets boven het gemiddelde bereik in andere gemeenten; daar ligt het bereik tussen de 70 en 75 procent.

Tabel 5.2.1 Bereik kwijtschelding gemeentelijke belastingen

Categorie	
Doelgroep	1.600
Gebruik kwijtschelding	1.240
Percentage bereik	78%

5.3. Bijzondere bijstand

Het bijzondere bijstandsbeleid van de gemeente Tiel is erop gericht om mensen die bijzondere noodzakelijke kosten hebben en deze niet zelf kunnen betalen, te ondersteunen. De gemeente beoordeelt bij iedere aanvraag of er sprake is van bijzondere omstandigheden. De doelgroep bestaat uit 1.825 huishoudens met inkomens tot 110 procent van de bijstandsnorm.

In 2021 zijn er 868 verstrekkingen vanuit de bijzondere bijstand gedaan. Het is onbekend aan hoeveel unieke volwassenen (en huishoudens) deze verstrekkingen zijn gedaan. Een inwoner met een minimuminkomen kan meerdere verstrekkingen via de bijzondere bijstand hebben gedaan, waardoor het niet te bepalen is om hoeveel unieke personen en/of huishoudens het gaat. Hierdoor kan het bereik van de bijzondere bijstand niet worden berekend.

Tabel 5.3.1 Bereik bijzondere bijstand

Categorie	
Doelgroep	1.850 huishoudens
Gebruik bijzondere bijstand	868 verstrekkingen
Percentage bereik	N.t.b.

5.4. Individuele inkomenstoeslag

De individuele inkomenstoeslag is bedoeld als inkomensondersteuning voor mensen die langdurig afhankelijk zijn van een minimuminkomen. In de gemeente Tiel behoort iedereen tussen de 21 jaar en pensioengerechtigde leeftijd, die gedurende drie jaar een inkomen heeft tot 100 procent Wsm, tot de doelgroep. Verder geldt als voorwaarde voor toekenning dat er in de afgelopen drie jaar geen mogelijkheden waren voor inkomensverbetering. De doelgroep bestaat dan uit 1.000 huishoudens.

In 2021 hebben 656 huishoudens gebruik gemaakt van deze toeslag. Afgezet tegen de groep die drie jaar een inkomen tot 100 procent Wsm heeft is dit een bereik van 66 procent. Vergeleken met andere gemeenten, waar een bereik rond de 45 procent en 50 gangbaar is, ligt het bereik in de gemeente Tiel hoger dan het gemiddelde.

Tabel 5.4.1 Bereik individuele inkomenstoeslag

Categorie	
Doelgroep	1.000
Gebruik individuele inkomenstoeslag	656
Percentage bereik	66%

5.5. Collectieve zorgverzekering

De gemeente biedt minima de mogelijkheid om deel te nemen aan de collectieve aanvullende zorgverzekering van Menzis. Ze krijgen korting op de premie en profiteren van extra vergoedingen voor zorgkosten. Inwoners kunnen kiezen uit drie pakketten; Garant Verzorgd 1, Garant Verzorgd 2 of Garant Verzorgd 3. Om deel te nemen aan de collectieve zorgverzekering mag het huishoudinkomen niet hoger zijn dan 110 procent Wsm. De doelgroep bestaat uit 1.825 huishoudens.

Op dit moment maken 752 hoofdverzekerden gebruik van deze regeling. Met elkaar vormen deze personen 627 huishoudens²¹. Dit komt neer op een bereik van 34 procent. Het bereik van de zorgverzekering ligt landelijk gezien rond de 35 tot 40 procent van de doelgroep. Het gebruik in de gemeente Tiel ligt daarmee verhoudingsgewijs in lijn.

Tabel 5.5.1 Bereik collectieve zorgverzekering

Categorie	
Doelgroep	1.825 huishoudens
Gebruik collectieve zorgverzekering	626 huishoudens
Percentage bereik	34%

5.6. Actief in Tiel

De gemeente Tiel wil ervoor zorgen dat iedereen mee kan blijven doen in de maatschappij. Dit wil de gemeente bereiken door ervoor te zorgen dat minima kunnen deelnemen aan sport en cultuur. Daarom kunnen minima gebruikmaken van Actief in Tiel. Actief in Tiel betaalt maximaal € 100 per jaar voor sport. Voor cultuurlessen is er een bijdrage van 75 procent van de kosten, tot maximaal € 300 per jaar. Om gebruik te kunnen maken van de regeling, mag het inkomen niet hoger zijn dan 110 procent van het wettelijk sociaal minimum. De doelgroep is 1.825 huishoudens.

²¹ In de minimahuishoudens in de gemeente Tiel wonen gemiddeld 1,2 volwassen personen per economische eenheid.

In 2021 hebben 28 huishoudens gebruikgemaakt van deze regeling. Daarmee ligt het bereik van deze regeling op 2 procent. Landelijk gezien hebben dergelijke regelingen vaak een bereik rond de 40 en 45 procent.

Tabel 5.6.1 Actief in Tiel

Categorie	
Doelgroep	1.825
Gebruik Actief in Tiel	28
Percentage bereik	2%

5.7. Jeugdfonds Sport en Cultuur

Jeugdfonds Sport en Cultuur is bedoeld voor kinderen in de leeftijd van 4 tot 18 jaar uit gezinnen. Er kan per kind maximaal één sport- of cultuuractiviteit per 12 maanden worden aangevraagd. Voor Sport is er jaarlijks maximaal € 225 per kind beschikbaar en voor het cultuurfonds is het maximale bedrag € 450 per jaar. Dit geld kan gebruikt worden voor de contributie of lesgeld. Daarnaast wordt een maximale vergoeding van € 100 beschikbaar gesteld voor eventuele benodigde sport- of cultuurattributen. Er is geen harde inkomensgrens. In veel andere gemeenten wordt een inkomensgrens van 120 procent Wsm gehanteerd. Als we deze inkomensgrens ook in de gemeente Tiel hanteren, dan bestaat de doelgroep uit 820 kinderen.

In 2021 maakten 195 kinderen gebruik van het Jeugdfonds. Procentueel gezien betekent dit dat 24 procent van de kinderen in deze gezinnen gebruik maakt van het Jeugdfonds Sport en Cultuur. Dit bereik ligt net iets onder het gemiddelde bereik bij vergelijkbare gemeenten; namelijk tussen 30 en 35 procent²².

Tabel 5.7.1 Bereik Jeugdfonds Sport en Cultuur

Categorie	
Doelgroep kinderen 4 - 17 jaar	820 kinderen
Gebruik	195 kinderen
Percentage bereik	24%

5.8. Meerkosten chronisch zieken en gehandicapten

In de gemeente Tiel kunnen inwoners met een chronische ziekte of handicap een tegemoetkoming ontvangen van € 275. Deze inwoners hebben vaak te maken met hogere zorgkosten. Om in aanmerking te komen voor deze tegemoetkoming moet er sprake zijn van een Wmo-toewijzing, zorgtoewijzing Wlz of de inwoner is in het bezit van een parkeervoorziening. Daarnaast moet het eigen risico van de afgelopen twee jaar volledig zijn betaald.

In 2021 hebben 1.605 personen gebruikgemaakt van deze regeling. De grootte van de doelgroep van deze regeling kan niet worden bepaald. Het is niet duidelijk hoeveel inwoners in aanmerking zouden kunnen komen voor deze regeling; het is onbekend hoeveel chronisch zieken en gehandicapten in de gemeente Tiel wonen en hoeveel inwoners het volledig eigen risico hebben betaald. Hierdoor kunnen wij ook geen inschatting geven over het bereik.

²² Corona heeft gezorgd voor een uitzonderlijke situatie, ook wat de sportmogelijkheden voor kinderen en jongeren betreft. Het bereik van de regeling kan hierdoor lager uitvallen dan in voorgaande jaren. Bij de vergelijking met andere gemeenten zijn de pre-coronacijfers losgelaten; het gemiddelde bereik van 30 tot 35 procent geldt dus voor 2021.

Tabel 5.8.1 Bereik Meerkosten chronisch zieken en gehandicapten

Categorie	
Doelgroep	n.t.b.
Gebruik Meerkosten chronisch zieken en gehandicapten	1.605 personen
Percentage bereik	n.t.b.

6. Uitvoering van het beleid

In de voorgaande hoofdstukken hebben we een beeld geschetst van de visie en het beleid van de gemeente Tiel op het gebied van armoede en minima. In dit hoofdstuk wordt de uitvoering van het huidige beleid beschreven. Verschillende betrokken ketenpartners hebben input gegeven. Daarnaast is de cliëntenraad van de gemeente Tiel geïnterviewd. De resultaten zijn verwerkt in dit hoofdstuk.

6.1. Introductie input van ketenpartners

In de gemeente Tiel zijn verschillende partijen betrokken bij het armoedebeleid, waaronder meerdere (maatschappelijke) instanties en vrijwilligersorganisaties. Zij zijn verenigd in het Armoepact en gezamenlijk hebben zij als doelstelling om armoede in de gemeente te bestrijden.

De volgende ketenpartners hebben hier aan meegewerkt:

- Santépartners
- Mozaïek Welzijn
- Schuldhulpmaatje
- Stichting Leergeld West-Betuwe
- Cliëntenraad (interview)

De oorspronkelijke opzet was om een groepsgesprek te organiseren met verschillende ketenpartners. Door afmeldingen heeft dit gesprek niet plaatsgevonden, maar hebben ketenpartners de mogelijkheid gehad om per mail te reageren op een aantal thema's, waaronder:

- Huidige situatie: signalen van (dreigende) problematiek door hoge energieprijzen, inflatie e.d.
- Niet-gebruik en/of laagbereik van verschillende regelingen
- Behoeftte aan extra regelingen
- Informatievoorziening
- Schuldhulpverlening
- Beleid en samenwerking

6.1. Huidige situatie

Onbekendheid en niet-gebruik regelingen

Uit de enquête onder de doelgroep is gebleken dat minder dan een kwart (24 procent) van de respondenten het Sport- en Cultuurfonds 'Actief in Tiel' kent en slechts 4 procent gebruik maakt van de regeling. Dat het bereik zo laag is, zou volgens ketenpartners te maken kunnen hebben met het feit dat er geen overzicht is van intermediairs waar gezinnen terecht kunnen. Daarnaast ligt een mogelijke verklaring in het feit dat sportscholen en lidmaatschappen vaak duurder zijn dan het maximaal te vergoeden bedrag door de regeling.

Ketenpartners komen met verschillende mogelijke oplossingen om de kennis over en het gebruik van de minimaregelingen te laten stijgen. Onder andere door er via het onderwijs meer aandacht aan te besteden, een lijst van intermediairs op de website van de gemeente te plaatsen en clubs betrekken wanneer er betalingsachterstanden van leden zijn.

De ketenpartners herkennen het beeld dat cliënten niet op de hoogte zijn van alle minimaregelingen. Een mogelijke oplossing die wordt gegeven is een inlooppunt te creëren waar mensen met vragen over financiën terecht kunnen en direct geholpen kunnen worden. Daarnaast wordt aangegeven dat er in het contact met cliënten soms meer aandacht besteed kan worden aan het bestaan van bepaalde regelingen. Echter wordt ook aangegeven dat het (te) vaak voorkomt dat hulpverleners dit proces volledig overnemen, waardoor de cliënt er uiteindelijk niets van leert.

Cliëntenraad

De cliëntenraad noemt als mogelijke verklaring voor het lage bereik dat er in Tiel veel wantrouwen bestaat richting de overheid. Zij krijgen bijvoorbeeld regelmatig signalen dat er

landelijke toeslagen terugbetaald moeten worden, door het verkeerd invullen van de aanvraagformulieren. Dit zorgt ervoor dat inwoners soms een drempel ervaren om gemeentelijke regelingen aan te vragen. Mogelijk kan de Formulierenbrigade uitkomst bieden. Ook is het afhankelijk uit welke sociale omgeving de minima komen, omdat sommige groepen meer sociale controle uitoefenen en geldproblemen onderling oplossen. Als laatste speelt ook schaamte mee bij de inwoners, waardoor de drempel hoog is.

Daarnaast geeft de cliëntenraad aan dat de huidige regelingen niet altijd goed aansluiten bij de doelgroep. Als voorbeeld wordt het project over gezonde voeding genoemd: er zijn veel zorgen over geld, waardoor er geen ruimte is om over gezonde voeding na te denken. Daarnaast komen de regelingen niet altijd terecht bij de mensen die het nodig hebben (oftewel bij de doelgroep), doordat men niet taalvaardig is of de website te ingewikkeld is. Mogelijke oplossingen zouden zijn om meer voorlichting te geven, onder andere op clubs en verenigingen (Tiel heeft een actief verenigingsleven) en aan wijkverpleegkundigen. Daarnaast ook de informatie aan te passen naar A2 niveau en meer infographics toe te voegen op de websites.

6.2. Extra regelingen

Uit de enquête onder de doelgroep is gebleken dat twee derde van de respondenten een regeling mist in het huidige beleid. Met name voor reiskosten, kleding of zorgkosten. De ketenpartners herkennen zich hierin. Daarnaast horen zij van hun cliënten over de behoefte aan meer aandacht voor gezinnen die net buiten alle regelingen vallen.

Ook horen ketenpartners signalen over de behoefte aan een regeling voor bijdrage aan tandartskosten en medicijnen. Zo moet er bij de apotheek regelmatig bijbetaald worden, waardoor sommigen afzien van medicatiegebruik. Verder wordt de witgoedregeling gemist, welke in 2018 is afgeschaft. De individuele inkomenstoelage zou hierbij moeten helpen, maar dit geld wordt meestal gebruikt voor andere zaken, zoals het aflossen van schulden. Ook de cliëntenraad geeft aan dat de witgoedregeling gemist wordt, waardoor er nu niet zomaar geld is voor een nieuwe koelkast of wasmachine.

Wat de kindregelingen betreft is de cliëntenraad van mening dat alle kinderen mee moeten kunnen doen. De ondersteuning voor kinderen vinden zij van groot belang. Daarnaast vinden ze de collectieve zorgverzekering te duur, mede omdat niet alles vergoed wordt. Daardoor is het voor AOW'ers niet voordelig, terwijl zij wel hoge kosten hebben.

6.3. Schuldhulpverlening

Uit de enquête onder de doelgroep is gebleken dat een derde van de respondenten hulp gaat zoeken bij het oplossen van de schulden als zij meerdere schulden hebben ontwikkeld en/of al langer dan vijf jaar geldproblemen hebben. Op de vraag of ketenpartners mogelijkheden zien om inwoners eerder hulp te laten zoeken, wordt geantwoord dat het op dit moment al gebeurt door vroegsignalering. Verder wordt aangegeven dat meer aandacht voor preventie en meer initiatief vanuit de gemeente hieraan kan bijdragen. Als laatste wordt ook hier geopperd dat een inlooppunt waar geen dossieropbouw nodig is, kansen kan bieden, zodat mensen gelijk naar het juiste adres worden doorverwezen.

Volgens de ketenpartners zou de ondersteuning zo goed mogelijk aansluiten bij de behoefte van de inwoner door regelmatig op huisbezoek te gaan, het zo laagdrempelig mogelijk te maken en te vragen aan de inwoner wat hij nodig heeft om geactiveerd te worden. Het aanbieden van informatie kan erg waardevol zijn en ook het aanbieden via verschillende kanalen, zoals de praktijkondersteuner van de huisarts, kan hieraan bijdragen.

De cliëntenraad geeft aan dat de huidige toegankelijkheid en bereikbaarheid van de schuldhulpverleners zeer goed is, aangezien er in het verleden lange wachtlijsten waren en dit sinds 2016 door beleidswijzigingen is verholpen. Ook geven ze aan dat vroegsignalering preventief helpt, aldus de cliëntenraad.

6.4. Beleid en samenwerking

De gemeente Tiel handelt vanuit de visie dat het hebben van schulden van invloed is op alle leefgebieden. Financiële zorgen en financiële problemen kunnen een negatieve invloed hebben op het denken en handelen van individuen. Maatwerk en een integrale benadering staat daarom centraal bij de bestrijding van schulden en armoede.

De ketenpartners benoemen drie aandachtspunten voor het herijken van het beleid. Een eerste aandachtspunt is het doorontwikkelen van de Sociale Poort. Dit zorgt er voor dat het mogelijk is om binnen het sociaal domein integraal te werken. Een volgend aandachtspunt is het (door) ontwikkelen van vroegsignalering. Hierin zou ook de minimapartners actief betrokken moeten worden. En tot slot, het laatste aandachtspunt, is en blijft het tegengaan van kinderarmoede een belangrijk thema. Eveneens als meer aandacht voor statushouders en ouderen met een laag inkomen.

Over de samenwerking met de gemeente Tiel zijn de ketenpartners vooral positief. Wel hebben ketenpartners de behoefte om elkaar (nog) beter te leren kennen. Het Armoedepact staat hier al bij stil, maar het gebeurt te weinig. Daarnaast zou een inlooppunt waar alle minimapartners bij elkaar zitten, een goede toevoeging zijn en zorgen voor nauwere banden. De cliëntenraad is tevreden over de samenwerking met de gemeente. Hun adviezen worden meegenomen en zij krijgen altijd een terugkoppeling (schriftelijk of mondeling) van het resultaat van hun bijdrage.

Ketenpartners hebben ook enkele tips meegegeven aan de gemeente Tiel:

- **Inloopspreekuur/balie**
Een balie of inloopspreekuur in de bibliotheek is wenselijk. Niet alleen omdat mensen nu geen mogelijkheid hebben om hun problemen te bespreken, maar ook in verband met laaggeletterdheid onder de doelgroep.
- **Samenwerking**
De samenwerking verloopt goed en is aanwezig. Toch liggen er ook kansen. Momenteel weten mensen en soms ook professionals niet altijd waar ze wat moeten vinden, volgens de ketenpartners.

7. Ervaring inwoners

In dit hoofdstuk wordt het minimabeleid vanuit de doelgroep (inwoners met een inkomen tot 120 procent Wsm) in Tiel bekeken. Deze groep inwoners heeft door middel van een vragenlijst hun mening en ervaringen over het minimabeleid kenbaar gemaakt. In de vragenlijst staat een aantal thema's centraal, zoals: kennis en gebruik regelingen, effecten van de regelingen, beoordeling van de informatievoorziening, financiële situatie en de beoordeling van de schuldhulpverlening. Hieronder volgt een analyse van de ervaringen en meningen van de respondenten²³.

Over het algemeen zijn respondenten tevreden over het minimabeleid van de gemeente Tiel. Al zijn er nog slagen te maken in de bekendheid, begrijpbaarheid en vindbaarheid van de regelingen. Respondenten geven aan niet op de hoogte te zijn van bepaalde regelingen en ze hebben soms moeite om de regelingen aan te vragen.

Respons

Uit de doelgroep is een steekproef van 2.738 personen getrokken en deze groep heeft een uitnodiging ontvangen om de vragenlijst op papier of online in te vullen. Uiteindelijk hebben 303 respondenten de vragenlijst ingevuld (11 procent van de doelgroep). De respons is voldoende om uitspraken te doen over de volledige doelgroep met een betrouwbaarheid van 90 procent²⁴.

Kennis en gebruik van de regelingen voor volwassenen

De regelingen voor volwassenen zijn in verschillende mate bekend bij de inwoners. Zo blijkt de regeling voor chronisch zieken en gehandicapten het best bekend onder respondenten (67 procent). De helft van de gebruikers van deze regeling is 66 jaar of ouder. Ook de bijzondere bijstand (62 procent) en de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen (62 procent) is onder de meerderheid van de respondenten bekend. Deze regelingen worden tevens het meest gebruikt. Opvallend is dat de bekendheid en het gebruik van Actief in Tiel relatief laag is. 24 procent van de respondenten kent deze regeling en slechts 4 procent maakt hier gebruik van.

De meeste genoemde redenen voor het niet gebruiken van de regelingen zijn dat de inwoners de regeling niet kennen (46 procent) en dat de inwoners niet weten hoe ze de regeling moeten aanvragen (31 procent). Ook is te zien dat inwoners in de oudere leeftijdscategorieën meer moeite hebben met het aanvragen van regelingen dan inwoners uit jongere leeftijdscategorieën.

Verder verkrijgt de grootste groep respondenten (28 procent) informatie via vrienden en kennissen. Een kwart van de respondenten (26 procent) geeft aan informatie te krijgen via de website van de gemeente of uit de lokale krant of folder (25 procent).

Een ruime meerderheid van de respondenten (59 procent) geeft aan de financiële bijdrage vanuit de gemeentelijke regelingen te gebruiken om de rekeningen mee te betalen of van rond te komen. Van deze groep geeft de helft aan moeite te hebben met rondkomen (54 procent); de ene maand lukt het wel en de andere niet. Daarnaast lukt het 13 procent van deze groep structureel niet om rond te komen.

Het merendeel van de respondenten mist een regeling in het huidige aanbod (66 procent). Regelingen voor reiskosten (22 procent), kleding (21 procent), zorgkosten (21 procent) en activiteiten (21 procent) worden het meest gemist onder de inwoners.

²³ De volledige analyse is weergegeven in een aparte rapportage: 'Rapport behoeftepeiling minimabeleid gemeente Tiel', opgeleverd in augustus 2022. Voor een meer uitgebreide weergave van de resultaten, diagrammen en analyse verwijzen wij u graag naar die rapportage.

²⁴ Om betrouwbare uitspraken te kunnen doen met een betrouwbaarheidsniveau van 95 procent had de respons moeten bestaan uit 337 respondenten.

Kennis en gebruik kindregelingen

De meest bekende en meest gebruikte regeling is Stichting Leergeld. 39 procent van de respondenten maakt hier gebruik van en 23 procent kent de regeling. De regeling voor peuteropvang (vanuit de bijzondere bijstand) is duidelijk minder bekend onder respondenten. Dit heeft vermoedelijk te maken met een specifieke doelgroep. Een derde van de ouders gebruikt het geld uit de kindregelingen voornamelijk voor het kopen van een fiets (33 procent) en voor zwemles (29 procent).

Ouders geven aan niet voldoende financiële middelen te hebben voor de kosten van hun kind. Wat voor veel ouders te duur is, is het kopen van kleding en schoenen (55 procent), een lidmaatschap bij een (sport)vereniging (43 procent) en het kopen van groente en fruit (28 procent). Verder geven ouders aan dat ze regelmatig niet voldoende budget hebben voor de medische kosten van hun kind.

Driekwart van de ouders geeft aan een regeling te missen voor hun kind. Met name een financiële ondersteuning voor leuke activiteiten zien ouders graag meer (58 procent). Verder willen ouders graag meer financiële ondersteuning voor praktische doeleinden, als reiskosten (30 procent) en babyspullen (20 procent).

Informatievoorziening

De helft van de respondenten is tevreden over de informatievoorziening van de gemeente; met name over de telefonische bereikbaarheid. De gemeente communiceert met inwoners via verschillende informatiekkanalen. De respondenten zijn het meest tevreden over het telefonisch contact (50 procent). Andere informatiekkanalen als de website en de folder worden minder positief beoordeeld. Voor de gemeente Tiel liggen er kansen voor verbetering in de vindbaarheid en begrijpbaarheid van de informatie over regelingen.

Financiële situatie

41 procent van de respondenten kan elke maand rondkomen van hun inkomen, terwijl 59 procent hier regelmatig moeite mee heeft. Voornamelijk missen de respondenten budget voor het doen van leuke activiteiten. Ook noemen respondenten dat ze vaak of soms te weinig geld hebben voor gezond eten en goede gezondheidszorg. De meerderheid van de respondenten (56 procent) heeft geen behoefte aan hulp of tips van de gemeente op beter rond te komen per maand.

Schuldhulpverlening

Respondenten zochten op verschillende momenten van hun financiële problematiek hulp bij de gemeente Tiel. De meeste respondenten zochten hulp op het moment dat zij meerdere schulden hadden. Voornamelijk wordt er hulp gezocht via de gemeente. Er wordt bijvoorbeeld door 42 procent van de respondenten via een medewerker van de gemeente gezocht naar hulp. Ongeveer een vijfde van de respondenten zoekt hulp via hun persoonlijke sociale netwerk. Respondenten hadden meestal al meerdere jaren geldzorgen voordat zij om financiële hulp vroegen bij de gemeente en/of de schuldhulpverlening.

Het merendeel van de respondenten uit zich positief over de procedure van aanmelding en intake bij de gemeente. Ook de hulp wordt overwegend positief beoordeeld. 8 op de 10 respondenten vindt de gemaakte afspraken haalbaar. Er liggen wellicht mogelijkheden voor de gemeente om het aanspreekpunt voor vragen duidelijker te maken voor inwoners. 73 procent van de respondenten heeft na de hulp geen nieuwe schulden gemaakt. Tegelijkertijd heeft de hulp in verhouding minder invloed op de stressvermindering en het dalen van zorgen bij inwoners.

Tips en adviezen van respondenten

Respondenten hebben een aantal tips en adviezen voor het minimabeleid van de gemeente Tiel. Deze betreffen voornamelijk de volgende drie onderwerpen:

- **De aanvraagprocedure**
Enkele respondenten geven aan dat de aanvraagprocedure eenvoudiger kan en dat het lastig is voor mensen die over beperkte digitale vaardigheden beschikken om regelingen aan te vragen.
- **Informatievoorziening**
Respondenten zouden graag meer geïnformeerd worden over het bestaan van de regelingen en hun voorwaarden.
- **Maatwerk**
Met name respondenten die net boven de inkomensgrenzen zitten, geven aan dat hun situatie sterk geholpen zou zijn met iets ruimere marges of maatwerk waar mogelijk.

Bijlage 1. Overzicht minimaregelingen

Tabel B1.1 Gemeentelijke minimaregelingen in Tiel

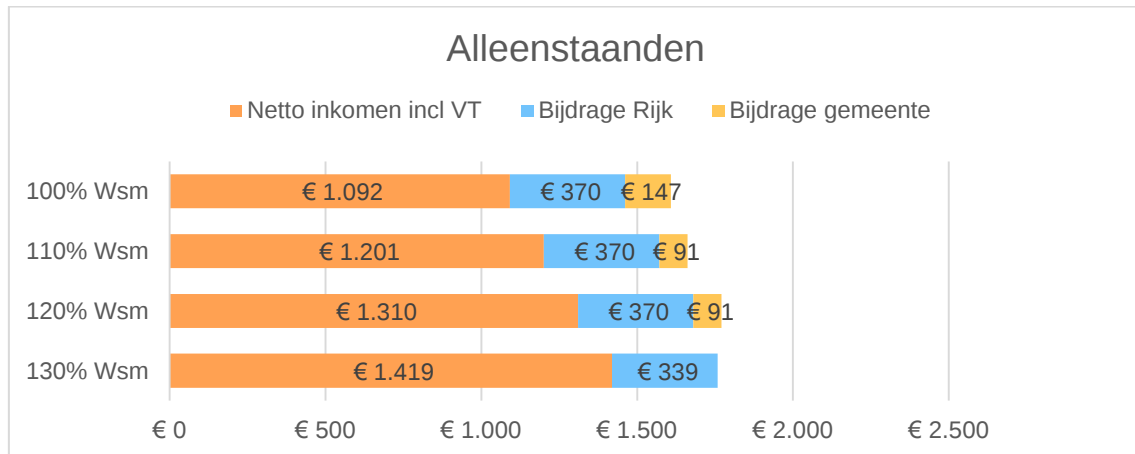
Soort regeling	Inkomensgrens t.o.v. Wsm	Maximaal bedrag
Individuele bijzondere bijstand	Tot 110% Wsm	Individuele vergoedingen
Kwijtschelding van gemeentelijke belastingen	Tot 100% Wsm	<u>Rioolheffing:</u> €175,35 voor eenpersoonshuishouden €226,80 voor meerpersoonshuishouden <u>Afvalstoffenheffing:</u> Vast tarief: € 279 (basistarief) + € 13,61 als verplichte toeslag voor zwerfafval Variabel tarief: € 30,40 voor ledigingen <u>Watersysteemheffing</u> € 117,96 per huishoudens <u>Zuiveringsheffing</u> € 59,39 per vervuilingseenheid <i>Kwijtschelding kan worden verleend voor alle vormen van gemeentelijke en waterschap belastingen.</i>
Individuele inkomens toeslag (incl. referteperiode)	Minimaal 3 jaar tot 100% Wsm	Alleenstaande: € 437; Alleenstaande ouder: € 561; Paar: € 624;
Collectieve zorgverzekering (via Menzis)	Tot 110% Wsm	<i>Keuze uit drie aanvullende pakketten:</i> Pakket Garant Verzorgd 1: € 147,86 i.p.v. € 163,53 per maand; Pakket Garant Verzorgd 2: € 161,51 i.p.v. € 178,53 per maand; Pakket Garant Verzorgd 3: € 180,62 i.p.v. € 202,28.
Actief in Tiel	Tot 110% Wsm	€ 100 voor sport € 300 voor cultuur <i>Iedere volwassene kan aanspraak maken op de bijdrage voor sport óf de bijdrage voor cultuur. Bij twee volwassenen per gezin gaan we ervan uit ze allebei voor sport kiezen omdat daar in de praktijk meer gebruik van wordt gemaakt dan de bijdrage voor cultuur.</i>
Jeugdfonds Sport & Cultuur	De gemeente hanteert geen vaste inkomensgrens, maar verstrekt deze bijdrage wanneer nodig. Daarom gaan we ervan uit dat de bijdrage kan worden verstrekt tot 120% Wsm (de bovengrens van de overige regelingen).	€ 225 voor sport € 425 voor cultuur <i>Ieder kind/jongere kan aanspraak maken op de bijdrage voor sport óf de bijdrage voor cultuur. Bij twee kinderen in een gezin gaan we ervan uit dat de een kiest voor sport, en de ander voor een culturele activiteit.</i>

Soort regeling	Inkomensgrens t.o.v. Wsm	Maximaal bedrag
Stichting Leergeld	Zie Jeugdfonds Sport & Cultuur	€ 216 per kind (zie aanname bij methodiek)
Eenmalige tegemoetkoming energiekosten	Tot 120% Wsm	€ 800 per huishouden in 2022
Regeling Meerkosten chronisch zieken en gehandicapten	Tot een jaarinkomen van € 37.000	€ 275 per volwassene per jaar

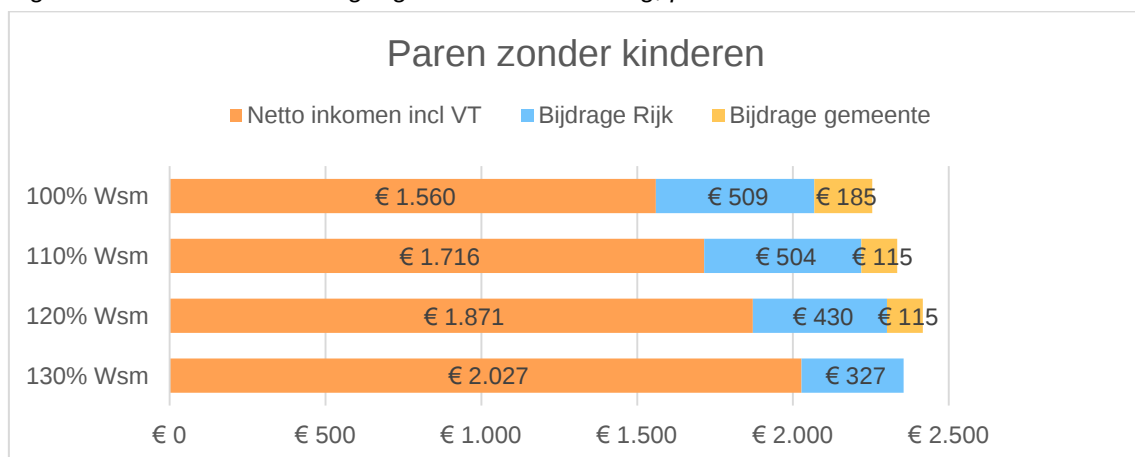
Bijlage 2. Opbouw totaal inkomen 100 tot 130% Wsm

In deze bijlage geven we de opbouw van het totaal inkomen uit hoofdstuk 4 grafisch weer.

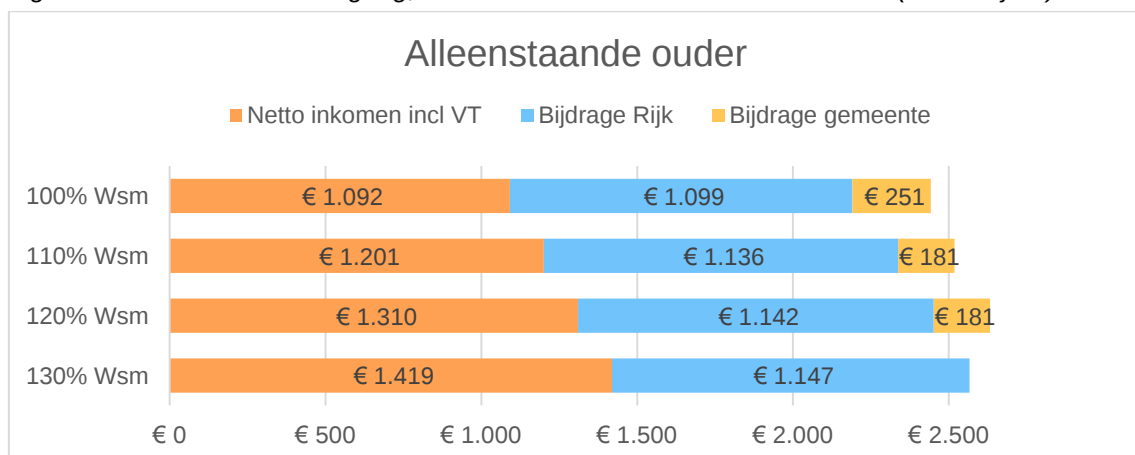
Figuur B2.1 Inkomensvoorruijgang na werkaanvaarding, alleenstaande niet AOW-gerechtigd

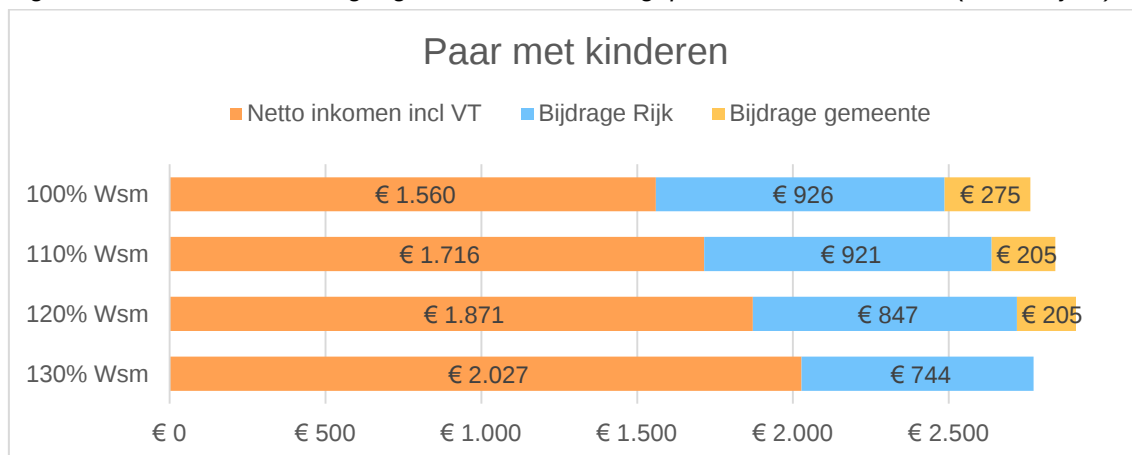

Figuur B2.2 Inkomensvoorruijgang na werkaanvaarding, paar zonder kinderen

Figuur B2.3 Inkomensvoorruijgang, alleenstaande ouder met twee kinderen (8 en 13 jaar)

Figuur B2.4 Inkomensvoortgang na werkaanvaarding, paar met twee kinderen (8 en 13 jaar)

Bijlage 3. Financieel maandoverzicht

In deze bijlage staat per huishoudtype het financieel maandoverzicht. De tabellen geven een overzicht van de maandelijkse inkomsten en uitgaven, bij gebruikmaking van alle landelijke en lokale regelingen. De bedragen die horen bij de huishoudelijke uitgaven en reserveringsuitgaven zijn afkomstig van het Nibud.

Tabel B3.1 Alleenstaande zonder kinderen, niet AOW-gerechtigd

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	>3 jaar 100% Wsm
Inkomsten					
Netto inkomen incl VT	1.092	1.201	1.310	1.419	1.092
<i>Bijdragen Rijk</i>					
Huurtoeslag	259	259	259	228	259
Zorgtoeslag	111	111	111	111	111
Combinatiekorting	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0
Totaal bijdragen Rijk	370	370	370	339	370
Totaal inkomsten	1.462	1.571	1.680	1.758	1.462
Uitgaven					
Huur	526	526	526	526	526
Gas, water, elektra	161	161	161	161	161
Telefoon, internet en kabel	68	68	68	68	68
Gemeentelijke heffingen	56	56	56	56	56
(collectieve) zorgverzekering	164	164	164	153	164
Overige verzekeringen	24	24	24	24	24
Onderwijs	0	0	0	0	0
Kosten BSO	0	0	0	0	0
Vervoer	17	17	17	17	17
Reserveringsuitgaven	183	183	183	183	183
Huishoudelijke uitgaven	240	240	240	240	240
Werkgerelateerde uitgaven	0	66	66	66	0
Totaal uitgaven	1.439	1.505	1.505	1.494	1.439
Budget exclusief regelingen gemeente	23	66	175	264	23
Regelingen gemeente					
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	56	0	0	0	56
Korting collectieve zorgverzekering	16	16	16	0	16
Individuele inkomenstoelag	0	0	0	0	36
Actief in Tiel	8	8	8	0	8
Jeugdfonds Sport & Cultuur	0	0	0	0	0
Stichting Leergeld	0	0	0	0	0
Energietoelag	67	67	67	0	67
Totaal regelingen gemeente	147	91	91	0	183
Budget inclusief regelingen gemeente	170	157	266	264	207
Vrije bestedingen	100	100	100	100	100
Restant	70	57	166	164	107

Tabel B3.2 Paar, niet AOW-gerechtigd, geen kinderen

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	>3 jaar 100% Wsm
Inkomsten					
Netto inkomen incl VT	1.560	1.716	1.871	2.027	1.560
<i>Bijdragen Rijk</i>					
Huurtoeslag	297	295	249	183	297
Zorgtoeslag	212	209	181	144	212
Combinatiekorting	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0
Totaal bijdragen Rijk	509	504	430	327	509
Totaal inkomsten	2.069	2.220	2.301	2.354	2.069
Uitgaven					
Huur	585	585	585	585	585
Gas, water, elektra	221	221	221	221	221
Telefoon, internet en kabel	80	80	80	80	80
Gemeentelijke heffingen	70	70	70	70	70
(collectieve) zorgverzekering	327	327	327	307	327
Overige verzekeringen	35	35	35	35	35
Onderwijs	0	0	0	0	0
Kosten BSO	0	0	0	0	0
Vervoer	35	35	35	35	35
Reserveringsuitgaven	284	284	284	284	284
Huishoudelijke uitgaven	435	435	435	435	435
Werkgerelateerde uitgaven	0	66	66	66	0
Totaal uitgaven	2.073	2.139	2.139	2.119	2.073
Budget exclusief regelingen gemeente	-4	81	163	236	-4
Regelingen gemeente					
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	70	0	0	0	70
Korting collectieve zorgverzekering	31	31	31	0	31
Individuele inkomenstoelage	0	0	0	0	52
Actief in Tiel	17	17	17	0	17
Jeugdfonds Sport & Cultuur	0	0	0	0	0
Stichting Leergeld	0	0	0	0	0
Energietoelage	67	67	67	0	67
Totaal regelingen gemeente	185	115	115	0	237
Budget inclusief regelingen gemeente	181	195	277	236	233
Vrije bestedingen	160	160	160	160	160
Restant	21	35	117	76	73

Tabel B3.3 Alleenstaande ouder, niet AOW-gerechtigd, met 2 kinderen (8 en 13 jaar)²⁵

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	>3 jaar 100% Wsm
Inkomsten					
Netto inkomen incl VT	1.092	1.201	1.310	1.419	1.092
<i>Bijdragen Rijk</i>					
Huurtoeslag	297	297	297	297	297
Zorgtoeslag	111	111	111	111	111
Combinatiekorting	0	37	42	47	0
Kinderbijslag	203	203	203	203	203
Kindgebonden budget	488	488	488	488	488
Totaal bijdragen Rijk	1.099	1.136	1.142	1.147	1.099
Totaal inkomsten	2.191	2.337	2.452	2.566	2.191
Uitgaven					
Huur	585	585	585	585	585
Gas, water, elektra	265	265	265	265	265
Telefoon, internet en kabel	80	80	80	80	80
Gemeentelijke heffingen	70	70	70	70	70
(collectieve) zorgverzekering	164	164	164	153	164
Overige verzekeringen	26	26	26	26	26
Onderwijs	53	53	53	53	53
Kosten BSO	0	65	65	65	0
Vervoer	40	40	40	40	40
Reserveringsuitgaven	271	271	271	271	271
Huishoudelijke uitgaven	446	446	446	446	446
Werkgerelateerde uitgaven	0	66	66	66	0
Totaal uitgaven	1.999	2.130	2.130	2.120	1.999
Budget exclusief regelingen gemeente	192	207	321	446	192
Regelingen gemeente					
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	70	0	0	0	70
Korting collectieve zorgverzekering	16	16	16	0	16
Individuele inkomenstoeslag	0	0	0	0	47
Actief in Tiel	8	8	8	0	8
Jeugdfonds Sport & Cultuur	54	54	54	0	54
Stichting Leergeld	36	36	36	0	36
Energietoeslag	67	67	67	0	67
Totaal regelingen gemeente	251	181	181	0	298
Budget inclusief regelingen gemeente	443	388	502	446	490
Vrije bestedingen	205	205	205	205	205
Restant	238	183	297	241	285

²⁵ Bij de kosten BSO is de tegemoetkoming kinderopvang al verrekend.

Tabel B3.4 Paar, niet AOW-gerechtigd, met 2 kinderen (8 en 13 jaar)

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	>3 jaar 100% Wsm
Inkomsten					
Netto inkomen incl VT	1.560	1.716	1.871	2.027	1.560
<i>Bijdragen Rijk</i>					
Huurtoeslag	297	295	249	183	297
Zorgtoeslag	212	209	181	144	212
Combinatiekorting	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	203	203	203	203	203
Kindgebonden budget	214	214	214	214	214
Totaal bijdragen Rijk	926	921	847	744	926
Totaal inkomsten	2.486	2.637	2.719	2.772	2.486
Uitgaven					
Huur	585	585	585	585	585
Gas, water, elektra	307	307	307	307	307
Telefoon, internet en kabel	104	104	104	104	104
Gemeentelijke heffingen	70	70	70	70	70
(collectieve) zorgverzekering	327	327	327	307	327
Overige verzekeringen	36	36	36	36	36
Onderwijs	53	53	53	53	53
Kosten BSO	0	0	0	0	0
Vervoer	57	57	57	57	57
Reserveringsuitgaven	369	369	369	369	369
Huishoudelijke uitgaven	556	556	556	556	556
Werkgerelateerde uitgaven	0	66	66	66	0
Totaal uitgaven	2.465	2.531	2.531	2.510	2.465
Budget exclusief regelingen gemeente	21	106	188	261	21
Regelingen gemeente					
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	70	0	0	0	70
Korting collectieve zorgverzekering	31	31	31	0	31
Individuele inkomenstoelage	0	0	0	0	52
Actief in Tiel	17	17	17	0	17
Jeugdfonds Sport & Cultuur	54	54	54	0	54
Stichting Leergeld	36	36	36	0	36
Energietoelage	67	67	67	0	67
Totaal regelingen gemeente	275	205	205	0	327
Budget inclusief regelingen gemeente	297	311	393	261	349
Vrije bestedingen	266	266	266	266	266
Restant	31	45	127	-5	83

Tabel B3.5 Alleenstaande, AOW-gerechtigd

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	>3 jaar 100% Wsm
Inkomsten					
Netto inkomen incl VT	1.213	1.334	1.456	1.577	1.213
<i>Bijdragen Rijk</i>					
Huurtoeslag	261	261	260	214	261
Zorgtoeslag	111	111	111	111	111
Combinatiekorting	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0
Totaal bijdragen Rijk	372	372	371	325	372
Totaal inkomsten	1.585	1.706	1.827	1.902	1.585
Uitgaven					
Huur	526	526	526	526	526
Gas, water, elektra	199	199	199	199	199
Telefoon, internet en kabel	68	68	68	68	68
Gemeentelijke heffingen	56	56	56	56	56
(collectieve) zorgverzekering	202	202	202	182	202
Overige verzekeringen	14	14	14	14	14
Onderwijs	0	0	0	0	0
Kosten BSO	0	0	0	0	0
Vervoer	15	58	58	58	15
Reserveringsuitgaven	185	185	185	185	185
Huishoudelijke uitgaven	238	238	238	238	238
Werkgerelateerde uitgaven	0	0	0	0	0
Totaal uitgaven	1.503	1.546	1.546	1.526	1.503
Budget exclusief regelingen gemeente	82	160	280	375	82
Regelingen gemeente					
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	56	0	0	0	56
Korting collectieve zorgverzekering	16	16	16	0	16
Individuele inkomenstoeslag	0	0	0	0	0
Actief in Tiel	8	8	8	0	8
Jeugdfonds Sport & Cultuur	0	0	0	0	0
Stichting Leergeld	0	0	0	0	0
Energietoeslag	67	67	67	0	67
Totaal regelingen gemeente	147	91	91	0	147
Budget inclusief regelingen gemeente	229	251	371	375	229
Vrije bestedingen	100	100	100	100	100
Restant	129	151	271	275	129

Tabel B3.6 Paar, AOW-gerechtigd

Categorie	100% Wsm	110% Wsm	120% Wsm	130% Wsm	>3 jaar 100% Wsm
Inkomsten					
Netto inkomen incl VT	1.643	1.807	1.971	2.135	1.643
<i>Bijdragen Rijk</i>					
Huurtoeslag	301	301	263	178	301
Zorgtoeslag	212	195	158	119	212
Combinatiekorting	0	0	0	0	0
Kinderbijslag	0	0	0	0	0
Kindgebonden budget	0	0	0	0	0
Totaal bijdragen Rijk	513	496	421	297	513
Totaal inkomsten	2.156	2.303	2.392	2.432	2.156
Uitgaven					
Huur	585	585	585	585	585
Gas, water, elektra	273	273	273	273	273
Telefoon, internet en kabel	80	80	80	80	80
Gemeentelijke heffingen	70	70	70	70	70
(collectieve) zorgverzekering	405	405	405	365	405
Overige verzekeringen	15	15	15	15	15
Onderwijs	0	0	0	0	0
Kosten BSO	0	0	0	0	0
Vervoer	31	73	73	73	31
Reserveringsuitgaven	287	287	287	287	287
Huishoudelijke uitgaven	432	432	432	432	432
Werkgerelateerde uitgaven	0	0	0	0	0
Totaal uitgaven	2.178	2.220	2.220	2.181	2.178
Budget exclusief regelingen gemeente	-23	82	172	252	-23
Regelingen gemeente					
Kwijtschelding gemeentelijke heffingen	70	0	0	0	70
Korting collectieve zorgverzekering	31	31	31	0	31
Individuele inkomenstoelage	0	0	0	0	0
Actief in Tiel	17	17	17	0	17
Jeugdfonds Sport & Cultuur	0	0	0	0	0
Stichting Leergeld	0	0	0	0	0
Energietoelage	67	67	67	0	67
Totaal regelingen gemeente	185	115	115	0	185
Budget inclusief regelingen gemeente	162	197	286	252	162
Vrije bestedingen	160	160	160	160	160
Restant	2	37	126	92	2

Bijlage 4. Onderzoeksmethodiek Armoede Index

De Armoede Index is een door KWIZ ontwikkeld analysemodel, waarbij we inzicht verschaffen in de omvang en samenstelling van de armoededoelgroep (naar huishoudens en inkomenscategorieën) en het bereik van de minimaregelingen. De Armoede Index is samengesteld op basis van een combinatie van gemeentelijke gebruiksgegevens, geëxtrapoleerde CBS-gegevens en door ons ontwikkelde kengetallen op basis van ervaringscijfers bij andere gemeenten. Belangrijke toevoeging is dat we rekening houden met de vermogens en derhalve op deze wijze alleen inzoomen op de doelgroep die in aanmerking komt voor de minimaregelingen.

We gaan hierbij als volgt te werk.

- In eerste instantie inventariseren we op basis van de door ons bewerkte CBS-informatie hoeveel huishoudens in de gemeente Tiel inkomens tot 100%, 110%, 120% en 130% van het wettelijk sociaal minimum (Wsm) hebben, met geen of een laag eigen vermogen;
- We geven een overzicht van de inkomensbronnen;
- Vervolgens wordt voor iedere afzonderlijke groep in kaart gebracht hoe de huishoudsamenstelling is en om hoeveel kinderen tot 18 jaar het gaat;
- Dit overzicht vullen we aan met gemeentelijke getallen over het gebruik van de minimaregelingen in 2021 (Individuele Inkomens toeslag, Kwijtschelding gemeentelijke belastingen, Participatieregelingen, Kindpakket, en eventuele overige inkomensondersteunende regelingen).